

Stenografisch verslag van een openbaar verhoor in het kader van de parlementaire enquêtecommissie Woningcorporaties op 16 juni 2014 in de Enquêtezaal van het Logement te Den Haag.

Gehoord wordt: de heer Marcel de Vries

Aanvang: 13.00 uur

Voorzitter: Van Vliet

Griffier: Esmeijer

Verder zijn aanwezig de commissieleden Bashir, Groot, Hachchi, Mulder en Oskam.

De **voorzitter**: Goedemiddag iedereen, ook op de publieke tribune. Aan de orde is het openbaar verhoor van de heer De Vries. Mijnheer De Vries, goedemiddag. Welkom namens de parlementaire enquêtecommissie Woningcorporaties. Onze commissie doet onderzoek naar opzet en werking van het hele stelsel van woningcorporaties, inclusief incidenten die daarbinnen plaatsvonden. We onderzoeken daarom wat er is gebeurd, hoe dat kon gebeuren en wie ervoor verantwoordelijk zijn. Vandaag concentreren wij ons wederom op de casus-Vestia, met name op de directe betrokkenen bij de vele derivatenovereenkomsten die uiteindelijk een bepaalde betekenis hadden. In dat kader wordt u gehoord als getuige. Dit verhoor vindt plaats onder ede. U hebt ervoor gekozen om de belofte af te leggen dat u de gehele waarheid en niets dan de waarheid zult zeggen. Gaat u staan alstublieft en zegt u mij na: dat belof ik.

De heer **De Vries**: Dat belof ik.

De **voorzitter**: U staat onder ede, mijnheer De Vries. Neemt u plaats. Ik verzoek u om de microfoon aan te laten staan. Wij gaan beginnen met het openbaar verhoor.

Mijnheer De Vries, u was elf jaar lang de kasbeheerder, ook wel de treasurer genoemd, van Vestia, van 2001 tot 2012, daar kom ik straks nog op terug. U was degene die de derivaten voor Vestia daadwerkelijk kocht; de derivaten die uiteindelijk tot grote financiële problemen hebben geleid. U was zeer actief in de derivatenwereld. U gold binnen de sector zelfs als deskundig en professioneel op dat vlak. Door allerlei oorzaken, waarop we in dit verhoor zullen ingaan, kwam Vestia in ernstige betalingsproblemen vanwege bijstortverplichtingen bij de derivatenbanken. Uiteindelijk werd u zelfs in april 2012 gearresteerd op verdenking van omkoping in verband met die derivatentransacties. Vestia heeft u daarna op staande voet ontslagen. In juni 2012 heeft Vestia uiteindelijk een deal gesloten met de betrokken derivatenbanken voor een bedrag van 2 miljard euro. Zij zijn afgekocht. Onze commissie heeft vragen aan u over de opbouw en de samenstelling van de derivatenportefeuille bij Vestia door de jaren heen. Ook hebben wij vragen over uw externe relaties in dat verband. Ook hebben we vragen over de interne organisatie bij Vestia en over de feebetalingen in verband met de transacties. Ik geef het woord graag aan de heer Bashir.

De heer **Bashir**: Mijnheer De Vries, onze commissie heeft vorige week gesproken met uw voormalige baas, de heer Wevers. Klopt het dat hij sinds 1997 uw leidinggevende was?

De heer **De Vries**: Dat klopt.

De heer **Bashir**: En dat was voordat Vestia tot stand kwam?

De heer **De Vries**: Vestia is tot stand gekomen door fusies. Eerder heette het, althans het bedrijf waarvoor ik gewerkt heb, Woningbedrijf Den Haag. Uiteindelijk is dat Vestia geworden. Met nog heel veel fusies daarna, maar het bleef wel Vestia.

De heer **Bashir**: De heer Staal was ook voordat Vestia ontstond al actief in hetzelfde bedrijf.

De heer **De Vries**: In hetzelfde bedrijf, ja.

De heer **Bashir**: Onze commissie heeft de indruk -- we hebben dat begrepen en gehoord van andere getuigen die hier zijn verschenen -- dat het Gemeentelijk Woningbedrijf, de voorloper van Vestia, in die tijd al bezig was met het uitzetten van geld bij andere corporaties om daarmee geld te verdienen. Kunt u ons uitleggen hoe dat begonnen is?

De heer **De Vries**: Dat is begonnen voor de tijd dat ik bij het Gemeentelijk Woningbedrijf Den Haag zat. Toentertijd zette Kees Wevers daar geld uit voor het woningbedrijf bij andere partijen, zoals woningcorporaties en banken.

De heer **Bashir**: Dus als ik het goed begrijp, zette Vestia, of de voorloper van Vestia, geld dat zij aantrok op de markt, weg bij andere corporaties die bijvoorbeeld moeite hadden met het vinden van goede financiering.

De heer **De Vries**: Dat zou onder andere gebeurd kunnen zijn, ja. Ik weet niet waar Wevers het in zijn tijd heeft weggezet. Hij heeft dat volgens mij bij woningcorporaties, bij banken en bij andere partijen geplaatst.

De heer **Bashir**: Ja, want toen u kwam, is Vestia daarmee gestopt.

De heer **De Vries**: Nee. Als er een moment was ...

De heer **Bashir**: Omdat u zei: dat was voor mijn tijd.

De heer **De Vries**: Nee, u vroeg naar Wevers. Nu vraagt u naar de tijd dat ik daar was. In mijn tijd gebeurde dat dus ook. Als er tijdelijk geld over was en dat was niet gelijk nodig, dan werd dat weggezet.

De heer **Bashir**: Wie was eigenlijk degene die dit plan of dit idee heeft bedacht?

De heer **De Vries**: Van het wegzetten?

De heer **Bashir**: Van het wegzetten van geld.

De heer **De Vries**: Dat is van voor mijn tijd. Ik neem aan Wevers. Hij deed dat. Of hij dat plan heeft gehad, weet ik niet.

De heer **Bashir**: Wie was in uw tijd de drijvende kracht?

De heer **De Vries**: In mijn tijd werd ik op een gegeven ogenblik treasurer of adjunct-controller. Ik had de functie van treasurer. Daar zette ik dat geld weg.

De heer **Bashir**: En dat was slim?

De heer **De Vries**: Daar werd geld op verdiend.

De heer **Bashir**: Hoeveel? Kunt u daar een beeld van geven?

De heer **De Vries**: Het liep tussen de 80 en 100 basispunten. Maar ik denk dat u wilt weten wat voor bedragen daarin omgingen.

De heer **Bashir**: Op 100 miljoen ongeveer €800.000 tot een miljoen?

De heer **De Vries**: Ja, ik denk dat daar een paar miljoen per jaar op verdiend werd.

De heer **Bashir**: En op een gegeven moment hebt u de heer Greeven leren kennen. Kunt u vertellen hoe dat is begonnen?

De heer **De Vries**: De heer Wevers kende de heer Greeven al. Hij deed met hem al zaken en heeft mij op een gegeven ogenblik geïntroduceerd bij de

heer Greeven. Zo ben ik met de heer Greeven in contact gekomen. Hij werkte toen bij Haighton & Ruth.

De heer **Bashir**: U zegt dus dat de heer Wevers, de directeur financiën, al contacten had met de heer Greeven. En toen hebt u hem leren kennen op die manier.

De heer **De Vries**: Ja, dat klopt.

De heer **Bashir**: Had u in uw begintijd veel kennis over derivaten?

De heer **De Vries**: In mijn begintijd eigenlijk heel weinig, alleen vanuit mijn studie als accountant, maar dat is zeer globaal. Er werden in mijn begintijd ook nauwelijks derivaten gesloten, zeker niet in de negentiger jaren. Ik ben ook een tijdje geen treasurer geweest. Ik denk ongeveer een jaar. Toen was de heer Naves treasurer. Hij heeft volgens mij voor Vestia de eerste derivaten afgesloten in 1999.

De heer **Bashir**: Hoe ontwikkelde zich de relatie met de heer Greeven?

De heer **De Vries**: Hij was werkzaam bij Haighton & Ruth. Wij hadden regelmatig contact. Hij gaf mij veel informatie over de manier waarop banken werkten, ook over onze huisbank BNG. Hij kwam daarvandaan. Hij gaf ook aan dat daar voor Vestia veel te besparen viel. Dat heb ik ter harte genomen en ik heb, denk ik, voor Vestia toentertijd veel bespaard, ook gewoon met het uitzetten en aantrekken van kasgelden in bepaalde periodes.

De heer **Bashir**: Ontwikkelde die relatie zich ook vriendschappelijk?

De heer **De Vries**: Op zich wel, ja.

De heer **Bashir**: Wat hebt u allemaal van de heer Greeven geleerd?

De heer **De Vries**: Wat ik geleerd heb?

De heer **Bashir**: Ja.

De heer **De Vries**: Vooral in de beginfase heb ik geleerd hoe de huisbank BNG werkte, hoe banken werkten, deels hoe kredietcommissies van banken werkten. Dat soort zaken.

De heer **Bashir**: Op een gegeven moment fuseerde Vestia Delft met Estrade Wonen en met ...

De heer **De Vries**: Dat klopt niet helemaal.

De heer **Bashir**: Met Vestia Zoetermeer.

De heer **De Vries**: Ja, Zoetermeer. Het Woningbedrijf Den Haag fuseerde met Vestia Delft en Vestia Zoetermeer. Dat klopt. Toen werd mijnheer Naves treasurer.

De heer **Bashir**: Ja, want u was toen een jaar afwezig.

De heer **De Vries**: Nee, ik was adjunct-controller. Ik deed dus meer de fusie, de managementrapportage, de begrotingen en jaarrekeningen; toentertijd al.

De heer **Bashir**: En hoe ontwikkelde zich uw takenpakket daarna?

De heer **De Vries**: Op een gegeven ogenblik ging de heer Naves naar een vestiging van Vestia en heb ik de treasury er weer bij gekregen. Ik deed ook nog de meerjarenbegroting voor Vestia, net als de begrotingen, jaarrekeningen en de ondersteuning bij deelbedrijven.

De heer **Bashir**: Op een gegeven moment in uw tijd belegt Vestia ook in het Oppenheim Fonds.

De heer **De Vries**: Dat klopt.

De heer **Bashir**: Dat is een Duitse belegger. Wie heeft daarin bemiddeld?

De heer **De Vries**: De heer Greeven. Bemiddeld ... hij was er agent van; laat ik het zo zeggen. En de heer Postuma trouwens.

De heer **Bashir**: Op een gegeven moment in 2003 heeft Vestia ook producten afgenomen bij Kommunalkredit.

De heer **De Vries**: Ik weet niet of dat in 2003 was. Het kan ook 2004 geweest zijn. Maar dat heeft Vestia inderdaad gedaan.

De heer **Bashir**: Kommunalkredit uit Oostenrijk. Hoe bent u daar toen terechtgekomen?

De heer **De Vries**: Eigenlijk door Leroy van Dijk en Arjan Greeven.

De heer **Bashir**: Even voor de duidelijkheid: de heer Van Dijk werkte bij het Waarborgfonds.

De heer **De Vries**: Dat klopt, ja.

De heer **Bashir**: Was hij toen al voor zichzelf begonnen? Of was hij nog bij het Waarborgfonds aan het werk?

De heer **De Vries**: Volgens mij nog niet. Zoals ik het heb begrepen had hij een studieobject vanuit het Waarborgfonds om te kijken naar alternatieve financiering ten opzichte van de twee sectorbanken. Hij was daar door de heer Erents op gewezen en moest die projectgroep leiden. Hij kwam dus ook in contact met Kommunalkredit. Op een gegeven ogenblik is hij voor zichzelf begonnen als agent voor Kommunalkredit.

De heer **Bashir**: Kunt u vertellen hoe dat precies gegaan is met dat product van Kommunalkredit?

De heer **De Vries**: Zij zijn langsgekomen, volgens mij ook gelijk met mensen van Kommunalkredit, om de producten uit te leggen. Dat had de complete support van het WSW, want dat vond dat allemaal prachtig. Wel boden zij zeer gestructureerde producten aan die eigenlijk niet zo bekend waren in de markt en in ieder geval niet door de normale sectorbanken werden aangeboden.

De heer **Bashir**: U was bij Vestia toen vooral nog bekend met gewone leningen en ...

De heer **De Vries**: Wel wat derivaten, maar normale, zoals we die normaal noemen.

De heer **Bashir**: Om stijgende rentes af te dekken?

De heer **De Vries**: Klopt.

De heer **Bashir**: Kunt u beschrijven wat de risico's waren van dit product dat door het WSW samen met Kommunalkredit gepromoot werd?

De heer **De Vries**: Dat was een leningvorm. Het waren verschillende soorten producten, maar ik kan er wel een uitleggen die hier ook in de commissie is geweest, namelijk die van de Zwitserse rente. Dat betekent dat je twee of drie keer de zesmaandse Zwitserse rente betaalde voor twee jaar. Daarna was het of Euribor -10 met een cap of een vastrentend percentage. In feite liep je wel de eerste twee jaar risico.

De heer **Bashir**: Risico's die meer gerelateerd waren met Zwitserland dan met Nederland.

De heer **De Vries**: Met de verhouding tot de Zwitserse rente. Er is wel een correlatie met de eurorente, maar wel op die manier, ja.

De heer **Bashir**: Hoe werd in die tijd door het Waarborgfonds gekeken naar dit soort risico's?

De heer **De Vries**: Zij promootten dit soort producten eigenlijk. Het was gewoon een nieuwe bank. Dat vonden ze prachtig. Als je het bekijkt in risico's bekijk je ook welk volume je van die producten doet. Zij bekijken het: heb je het niet afgedekt, dan is het variabel en valt het dus niet binnen je hedge. Dat klopt ook. Alleen moet je kijken wat je grootste risico is als de zesmaandse Zwitserse Libor een heel groot getal zou worden. Daar moest je dus niet te veel van doen, omdat je anders in de totale portefeuille niet goed uitkwam.

De heer **Bashir**: Hoe kijkt u nu terug op het feit dat het Waarborgfonds dit product heeft gepromoot?

De heer **De Vries**: Tja. Ze hebben het eigenlijk gepromoot door je te laten kijken naar dat soort producten en dat soort mogelijkheden. Daar is het denk ik allemaal mee begonnen.

De heer **Bashir**: Zou je kunnen zeggen dat toen het zaadje is geplant van meer exotische producten die later zijn afgenomen?

De heer **De Vries**: Ik denk het wel. In feite lieten ze dat ook zien.

De heer **Bashir**: Wat vond u ervan? Vindt u zo'n product passen bij een woningcorporatie?

De heer **De Vries**: Dat ligt eraan in welke context je het plaatst. Zo'n product kan best afgesloten worden, als je er maar niet te veel doet, zodat het beheersbaar is in je totale portefeuille. Als je naar het voorbeeld van Kommunalkredit kijkt, hebben wij op het totaal van de leningen misschien 20 miljoen afgesloten ten opzichte van toentertijd 1 miljard aan leningen. Dus in verhouding viel dat wel mee. Dus ook qua rentelastenuitslagen viel dat te behapstukken.

De heer **Bashir**: Ik kijk even naar de voorzitter.

De **voorzitter**: Mijnheer De Vries, onze commissie doet natuurlijk onderzoek vanaf het begin van Vestia in de financiële wereld. Vestia is een woningcorporatie. Normaal investeer je dan in sociale volkshuisvesting en in onderhoud en verbetering van woningen. Maar we zien dus al vrij vroeg dat Vestia met allerlei financiële transacties aan de slag gaat.

De heer **De Vries**: Dat klopt.

De **voorzitter**: Onder andere dat wegzetten van kasgeld om daarop te verdienen. Wie was in de beginjaren, met Kommunalkredit uit Oostenrijk en dat rondpompen van kasgeld, de drijvende kracht om dat bij een woningcorporatie zoals Vestia te doen?

De heer **De Vries**: Het kasgeld, zo heb ik al verteld, kwam al uit het verleden. Dat was voor mijn tijd. Daar lagen ook gewoon kansen. Ik kan een voorbeeld geven. Wij leenden van de Rabobank Maastricht en wij zetten dat uit in de Rabobank Gorredijk en daar werd gewoon geld op verdiend. Dat was gewoon zo. Dat beleid uit het verleden heb ik voortgezet. Bij gestructureerde producten zoals dat van Kommunalkredit heeft het WSW vooral gepromoot, zeg maar, om daarnaar en naar de mogelijkheden ervan te kijken. Ik denk dat dat echt de trigger was voor nieuwe financiers.

De **voorzitter**: In zo'n gestructureerde lening als die van Kommunalkredit uit Oostenrijk zit een optie. Zou je kunnen zeggen dat dat ook een risico met zich meebrengt?

De heer **De Vries**: Het risico dat je eventueel iets meer rentelasten zou betalen, maar ook de mogelijkheid dat je minder rentelasten betaalt.

De **voorzitter**: En door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw werd dat ook allemaal gepromoot?

De heer **De Vries**: Ja, eigenlijk wel.

De **voorzitter**: En niet alleen bij Vestia?

De heer **De Vries**: En niet alleen bij Vestia. Vestia is ook niet de enige die Kommunalkredit gedaan heeft.

De **voorzitter**: Vanaf 2004 ziet onze commissie dat Vestia met een derivatenportefeuille aan de slag gaat. Klopt dat?

De heer **De Vries**: Ik zei net al dat vanaf 1999 de eerste derivaten zijn afgesloten. Ik denk dat in de jaren 2002, 2003 ook derivaten zijn afgesloten. Alleen in 2004 neemt het iets meer een vlucht.

De **voorzitter**: Hoe komt dat eigenlijk dat het toen iets meer een vlucht nam?

De heer **De Vries**: De rente zakte in die periode tot een bepaald niveau. Vestia stond voor de vraag of ze heel grote herstructureringsprojecten zou aangaan. Dat kost veel geld. Het was van belang om de rente te fixeren. Er is dus een voorstel gedaan aan de treasurycommissie: als je dit nu fixeert, zet dat zoveel op je begroting en zijn je aanloopverliezen wat minder waardoor Vestia dus geen verliezen maakte en dus dit soort projecten kon doen.

De **voorzitter**: Wie gaf dat advies aan de treasury?

De heer **De Vries**: Ik heb een document opgesteld met dat advies: wat voor effecten heeft het als je die transactie zou doen voor de meerjarenbegroting en voor Vestia, dus voor de meerjarenbegroting zoals die daar lag. Het effect van de derivaten, en volgens mij waren het ook leningen, op die positie was dat er minder rentelasten betaald zouden worden.

De **voorzitter**: Ik hoor van alles over hedges, caps, Euribor -10 en gestructureerd hier en daar. U was zelf adjunct-controller en accountant. Hoe kwam u aan de kennis om daarover een advies te schrijven aan de directie van Vestia?

De heer **De Vries**: Allereerst heb ik, toen ik net binnen was, een cursus bij ABN AMRO gevolgd. Daar heb ik een basiscursus gehad. Ook heb ik boekjes gehad van de Rabobank over swaps en had ik zelf nog studieboeken. Verder deed ik kennis op bij andere partijen over hoe dat werkt en wat de risico's zijn. In dit geval ging dat ook om het WSW, over wat de risico's zijn en of dat aanvaardbaar is of niet.

De **voorzitter**: We zien dat het vooral begint met Nederlandse banken als Fortis Nederland en ABN AMRO.

De heer **De Vries**: En Rabobank ...

De **voorzitter**: En Rabobank. Wat was er nou precies de aanleiding voor om, zoals we net zagen, van gestructureerde leningen toch over te gaan naar het grotere derivatenwerk?

De heer **De Vries**: Het probleem was dat het WSW niet genoeg faciliteringsruimte aan Vestia gaf in één keer, of tenminste, de kans om geld aan te trekken.

De **voorzitter**: Onder borging.

De heer **De Vries**: Onder borging, onder leningen. Zij gaven wel drie jaar vrij, maar legden een claim op de laatste twee jaar. Vestia is wel heel veel verplichtingen aangegaan in haar projecten, met afspraken en prestatieafspraken. Dat betekende dat je een enorm renterisico liep, toentertijd al. Toentertijd werd er op de begroting geprognostiseerd dat de leningen zich zouden verdubbelen. Dan tel ik nog niet eens de fusies mee. Daar moet je dan wel wat aan doen, want we hadden wel de afspraak dat we

85% zouden hedgen, en dus 15% renterisico mochten lopen. Ook voor het WSW, en dat stond ook in het financieel statuut.

De **voorzitter**: In 2004 al?

De heer **De Vries**: Dat gold in 2004 al, en in 2002 eigenlijk ook al.

De **voorzitter**: Want het borgen voor een periode van bijvoorbeeld drie jaar deed het WSW pas, voor zover we weten, vanaf 2007. Voorheen was het projectfinanciering.

De heer **De Vries**: Dat was projectfinanciering, maar het betekende dus dat je niet gelijk de middelen had. Maar je had wel zoveel projecten ... Als je kijkt naar de herstructureringsaanpak: we hadden een tijdspanne van een jaar of acht. Die projecten begonnen soms ook niet gelijktijdig, want eerst zou het ene afgerond worden en dan het andere. Maar je dekte dat wel in; je nam het wel mee in je prognose. Later is dan die drie jaar er gekomen. Dat kan wel kloppen.

De **voorzitter**: Wie was in die tijd uw belangrijkste contactpersoon bij Fortis?

De heer **De Vries**: Jako Groeneveld.

De **voorzitter**: En bij ABN AMRO?

De heer **De Vries**: Fred van den Heuvel.

De **voorzitter**: Liepen de transacties van die beide banken toen al via een tussenpersoon?

De heer **De Vries**: Nee. Wel die van Fortis, maar van ABN AMRO heeft dat nooit zo gelopen.

De **voorzitter**: Wie was er bij Fortis toen al als tussenpersoon?

De heer **De Vries**: Ik noem het geen tussenpersoon maar een agent. Dat was Arjan Greeven.

De **voorzitter**: Wat is het verschil tussen een agent en een tussenpersoon in dit verband?

De heer **De Vries**: Een agent heeft een relatie met de bank. Een tussenpersoon heeft een relatie met beide, dus ook met de woningcorporatie. Bij een tussenpersoon werd er ook een rekening gestuurd naar de woningcorporatie. Bij een agent werd de fee betaald door de bank.

De **voorzitter**: En Greeven had toen al zijn relatie met Fortis?

De heer **De Vries**: Ja.

De **voorzitter**: Binnen Fortis was het dus Groeneveld?

De heer **De Vries**: Dat was onder anderen Groeneveld, ja.

De **voorzitter**: Daar had u wel al contact mee, toen?

De heer **De Vries**: Voor Greeven, bedoelt u?

De **voorzitter**: Nou ja, in die tijd ...

De heer **De Vries**: Daar kreeg ik contact mee, ja. Greeven introduceerde hem met de ideeën van Kommunalkredit. Ik had nog geen zaken gedaan met Fortis.

De **voorzitter**: Toen u daarna wel zaken deed met Fortis, en Greeven daartussen zat als bemiddelaar, zo noem ik het maar even, toen was bij Fortis de contactpersoon nog steeds Groeneveld?

De heer **De Vries**: Nog steeds Groeneveld.

De **voorzitter**: Ja, duidelijk. Derivatentransacties worden allemaal afgesloten onder een zogenaamd "master agreement", ook wel bekend als ISDA. Dat is een soort raamwerk voor de afspraken. Dat begrijpen wij goed, toch?

De heer **De Vries**: Dat begrijpen jullie goed, ja.

De **voorzitter**: Werd er nog onderhandeld tussen de bank en Vestia over de voorwaarden in de master agreement?

De heer **De Vries**: Ja. Je hebt een ISDA en een CSA. In een CSA worden de kredietafspraken afgesproken. Ik wil daartussen even onderscheid maken.

De **voorzitter**: Ja, daar kom ik nog op, maar eerst de ISDA.

De heer **De Vries**: Over de ISDA werd onderhandeld. Dat werd gedaan door advocaten.

De **voorzitter**: En wie was uw adviseur, uw advocaat, om daarover te ...

De heer **De Vries**: In de meeste gevallen Allen & Overy.

De **voorzitter**: Allen & Overy, voor Vestia.

De heer **De Vries**: Ja.

De **voorzitter**: Was u ook voor die adviseur, voor Allen & Overy, de contactpersoon bij Vestia?

De heer **De Vries**: Ja.

De **voorzitter**: En Wevers en Staal, hoe was hun betrokkenheid, als het op onderhandelingen over een master agreement aankwam?

De heer **De Vries**: Weinig. Ik kan me er niet zo veel meer van herinneren, maar weinig. Zij wisten dat ik Allen & Overy inschakelde voor dat soort contracten.

De **voorzitter**: Dat was uw bevoegdheid, dat mocht u zomaar doen?

De heer **De Vries**: Dat mocht ik doen, ja.

De **voorzitter**: Later wordt de buitenwereld duidelijk, mijnheer De Vries, dat sommige van die master agreements clauses bevatten die het toezicht van de overheid kunnen beperken, omdat banken anders dingen kunnen gaan opeisen als er in dat toezicht iets verandert. Was u ervan op de hoogte dat die clauses zo konden uitpakken?

De heer **De Vries**: Ik was daar wel van op de hoogte. Niet zozeer in detail, maar het werd mij verteld. Het is gewoon, want anders doen ze het niet. Ik heb ook niet kunnen inschatten dat Vestia in de problemen zou komen, dus ik achtte het ook niet van groot belang. Het was gewoon de normale gang van zaken, ook voor andere corporaties.

De **voorzitter**: Hoe wist u dat het de normale gang van zaken was?

De heer **De Vries**: Dat vertelde de advocaat mij, oftewel Allen & Overy.

De **voorzitter**: En Wevers en Staal, wisten die het? Of hebt u ...

De heer **De Vries**: Dat weet ik niet.

De **voorzitter**: Die vroegen er ook niet naar?

De heer **De Vries**: Die vroegen er ook niet naar.

De **voorzitter**: Want door wie werd zo'n master agreement ondertekend?

De heer **De Vries**: Door Erik Staal.

De **voorzitter**: En dan had Staal geen inhoudelijke vragen?

De heer **De Vries**: Nee. Ik denk dat hij ervan uitging dat Allen & Overy ernaar had gekeken. Hij heeft mij er niks over gevraagd.

De **voorzitter**: Was het Waarborgfonds Sociale Woningbouw, het WSW, naar uw mening op de hoogte van de clausules die later het toezicht konden beperken?

De heer **De Vries**: Daar ga ik wel van uit. Op hun site stond ook dat zij de banken goedkeurden waar de corporaties zaken mee konden doen en zij hebben ook de ISDA's beoordeeld.

De **voorzitter**: Ja, dat hebben zij gedaan. Ook bij Vestia.

De heer **De Vries**: In elk geval de standaard-ISDA's. Zij hebben, dat ik weet, niet expliciet de ISDA's van Vestia beoordeeld op dat moment.

De **voorzitter**: Is er überhaupt weleens een expliciete discussie gevoerd over de clausules in die master agreements?

De heer **De Vries**: Nooit.

De **voorzitter**: Nooit? WSW trok niet aan de bel van: moet je daar niet naar kijken?

De heer **De Vries**: Nee.

De **voorzitter**: Het WSW beoordeelt ook individuele derivatenproducten. Hebben zij weleens goedkeuring onthouden aan enig product waarmee Vestia aan de slag wilde?

De heer **De Vries**: Ik heb dat nog nooit meegemaakt, nee.

De **voorzitter**: Weet u wie bij het WSW de beoordeling van zo'n product uitvoerde?

De heer **De Vries**: Voor zover ik weet, was dat in de begintijd Martijn Rink. De bank ging zelf naar Martijn Rink toe voor productacceptatie.

De **voorzitter**: Martijn Rink. Vanaf 2005 worden uw activiteiten wat internationaler, mijnheer De Vries. We zien dat u ook spreekt met Amerikaanse en Japanse investeerders. De interesse in vreemde valuta popt op. Hoe kwam u daar zo bij?

De heer **De Vries**: De interesse in vreemde valuta? Doelt u op derivaten? Hoe bedoelt u dat?

De **voorzitter**: In zijn algemeenheid. Buitenlandse investeerders, Amerikaans, Japans.

De heer **De Vries**: Als u het hebt over investeerders dan ga ik uit van leningen. Het verhaal is eigenlijk ook vanuit het WSW gekomen: "Vestia, jullie worden wat groter, we hebben een EMTN-programma nodig. Het verstandigste is om net zoals de BNG" -- dat zou dan een klein kopietje worden -- "mogelijk ook in buitenlandse valuta aan te kunnen trekken."

De **voorzitter**: Wie zei dat tegen u? BNG?

De heer **De Vries**: WSW.

De **voorzitter**: Het WSW?

De heer **De Vries**: Ja, zoals ik me dat kan herinneren. Ik wist ook wel dat BNG dat ook deed.

De **voorzitter**: Wie bij het WSW?

De heer **De Vries**: Martijn Rink.

De **voorzitter**: Martijn Rink. U kwam uiteindelijk ook in Londen, in de Londense City. Wanneer kwam u daar voor het eerst vanuit uw hoedanigheid bij Vestia?

De heer **De Vries**: Ik denk dat dat in 2005, 2006 is geweest.

De **voorzitter**: Op wiens uitnodiging?

De heer **De Vries**: De eerste buitenlandse bank, Deutsche Bank.

De **voorzitter**: Kunt u een naam noemen?

De heer **De Vries**: Ik had een relatiemanager in Nederland. Dat was Claus Telaar.

De **voorzitter**: Claus Telaar, ja.

De heer **De Vries**: De derivatenzaken werden vanuit Londen geregeld. Dus ik ging daar heen om kennis te maken met die mensen, en ook om nieuwe ideeën te horen, marktomstandigheden te bekijken en dat soort zaken.

De **voorzitter**: Kunt u daarbij nog een naam noemen?

De heer **De Vries**: Rohit Khanna ... ehm ... Poeh, er zijn er heel veel geweest. Hakan Wohlin of zo, ik geloof dat hij zo heet.

De **voorzitter**: Oké. Hoe vaak bent u uiteindelijk in de City geweest in Londen voor uw werk?

De heer **De Vries**: Tussen de tien en twintig keer.

De **voorzitter**: Dat klinkt vrij fors voor een treasurer van een woningcorporatie.

De heer **De Vries**: Dat ligt eraan hoe je het bekijkt. Wij hadden gewoon veel banken waarmee Vestia zaken deed. Ik denk dat vijf à tien banken in Londen gevestigd waren. Zoals u weet hadden we ook een grote portefeuille, dus er was gewoon regelmatig contact.

De **voorzitter**: We zien ook een intensivering van de relatie tussen Vestia en Deutsche Bank. Kunt u dat verklaren? Wat had Deutsche Bank dat andere niet hadden? Wat was er zo bijzonder aan?

De heer **De Vries**: Deutsche Bank had allereerst vernieuwende producten. Ze hadden ook grote thresholds voor Vestia, en kasgeldlijnen. Zij boden een threshold van 150 miljoen aan en 50 miljoen kasgeld uiteindelijk. Dus je had bij Deutsche Bank gewoon veel meer ruimte dan bij andere. Fortis had trouwens ook 150 miljoen.

De **voorzitter**: Kunnen we constateren dat het accent verschuift van Nederlandse banken naar buitenlandse banken in uw derivaten?

De heer **De Vries**: Ik denk dat dit een terechte constatering is, ja.

De **voorzitter**: Wat is uw verklaring daarvoor?

De heer **De Vries**: De Nederlandse banken zijn begonnen bij Vestia in een veel hogere rentemarkt. Ik denk dat ook de banken -- dat blijkt ook wel uit waar ze geëindigd zijn -- niet hebben kunnen voorzien dat de rente zo zou dalen. Wij startten bij Vestia met een aantal producten. Op een gegeven ogenblik raken zij een beetje vol. Dat hebben zij waarschijnlijk ook niet voorzien. Ook het risico van Vestia op die Nederlandse banken wordt groter.

Je spreidt dus je risico en gaat naar het buitenland, naar nieuwe partijen, niet alleen naar Deutsche Bank, maar ook naar andere.

De **voorzitter**: Waren die buitenlandse banken ook gretiger dan wel agressiever in het soort producten en structuren die ze aanboden ten opzichte van de Nederlandse?

De heer **De Vries**: Ze waren wel agressiever ten opzichte van ABN AMRO, Rabobank en ING. Maar Fortis had ook wel bijzondere producten.

De **voorzitter**: Die intensivering tussen Deutsche Bank en Vestia vanaf 2006 ... Met welke andere banken hebt u daarna ook nog allerlei transacties gedaan?

De heer **De Vries**: Citigroup, Barclays, Nomura, Credit Suisse, J.P. Morgan, Société Générale. Misschien vergeet ik er nog een paar.

De **voorzitter**: Mijnheer Bashir, hebt u nog vragen op dit punt?

De heer **Bashir**: Mijnheer De Vries, vanochtend was de heer Greeven hier. Wij vroegen hem of hij kon inschatten of de heer Rink van het Waarborgfonds voldoende kennis had over derivaten. De heer Greeven zei: nee, volgens mij had hij niet voldoende kennis over derivaten. Hoe kijkt u daarnaar?

De heer **De Vries**: Tja, wat is "voldoende"?

De heer **Bashir**: Hij had alles begrepen.

De heer **De Vries**: Dat denk ik niet.

De heer **Bashir**: Maar het WSW keurde wel alles goed.

De heer **De Vries**: Het keurde alles goed, ja. Hij was geen specialist in derivaten en deed daar ook niet veel zaken mee. Ik denk dat ze dat op een bepaalde manier beoordeelden. Heb je de bovenkant afgedekt met een cap, in welk product dan ook? Of is het variabel en is dat te overzien? Dat is eigenlijk in de trant van het Kommunalkreditverhaal.

De heer **Bashir**: U zei ook dat u best vaak naar Londen bent geweest. Werd dat altijd door uzelf betaald of werd dat ook weleens door de banken betaald?

De heer **De Vries**: Ikzelf betaalde dat niet; Vestia betaalde dat.

De heer **Bashir**: Dat bedoelde ik met "uzelf".

De heer **De Vries**: Vestia.

De heer **Bashir**: Dus Vestia betaalde altijd uw reizen naar Londen?

De heer **De Vries**: Vestia betaalde de reis en de overnachtingen.

De heer **Bashir**: Het is dus niet voorgekomen dat de banken het hebben betaald?

De heer **De Vries**: Misschien de eerste keer, maar dat weet ik niet zeker.

De heer **Bashir**: Weet u ook welke banken dat waren?

De heer **De Vries**: Wat bedoelt u?

De heer **Bashir**: De eerste keer dat u naar Londen ging.

De heer **De Vries**: Deutsche Bank, zoals ik net vertelde.

De heer **Bashir**: Geen Nederlandse banken?

De heer **De Vries**: Ik ben nog nooit met een Nederlandse bank in Londen geweest, naar mijn weten.

De heer **Bashir**: Ik kijk weer even naar de voorzitter.

De **voorzitter**: Mijnheer De Vries, tot 2002 zien wij binnen Vestia -- ik wil even naar de interne organisatie -- dat er geen financieel statuut is. Voor zover wij zien, is dat pas in 2002 voor de eerste keer opgesteld. Klopt dat?

De heer **De Vries**: Of het er daarvoor is geweest ... Ik denk dat er wel iets is geweest, alleen bestaat Vestia uit zo veel fusieklanten, fusiecorporaties. Mij staat ook alleen 2002 bij. Wat er daarvoor was, weet ik gewoon niet.

De **voorzitter**: Wie stelde het in 2002 op?

De heer **De Vries**: Naar mijn weten heb ik dat gedaan, de eerste opzet.

De **voorzitter**: Vroeg iemand daarom?

De heer **De Vries**: Dat was eigenlijk nodig omdat er net een fusie was afgerond, volgens mij met Estrade Wonen, en er was gewoon een nieuw treasurystatuut nodig omdat er zo veel clubs bijkwamen. Ook Woongoed Rotterdam was erbij gekomen.

De **voorzitter**: Kwam de directeur financiën, Kees Wevers, ermee? Of was het uw initiatief dat er iets gedaan moest worden?

De heer **De Vries**: Zoals ik het me kan herinneren kwam Kees Wevers met dat er een nieuw financieel statuut moest komen. Er moesten nieuwe parameters vastgesteld worden, dus in een statuut. Er was niks. Het zou best kunnen zijn dat er bij Vestia niet veel was. Zoals ik het me kan herinneren, heb ik het financieel statuut van Woongoed Rotterdam als leidraad genomen.

De **voorzitter**: Was daarbij nog een externe partij betrokken?

De heer **De Vries**: Die van Woongoed Rotterdam? Toentertijd wel. Bij het opstellen voor Vestia zelf niet.

De **voorzitter**: Hoe belangrijk was het financieel statuut als kader voor het gebruik van derivaten bij Vestia?

De heer **De Vries**: Het was belangrijk voor wat je wel en niet mocht. Er mocht wel veel in.

De **voorzitter**: Werd het dagelijks beleid vastgesteld in de zogenaamde treasurycommissie waar uzelf, Staal en Wevers in zaten?

De heer **De Vries**: De treasurycommissie en de meerjarenbegroting. Dat waren feitelijk de afspraken over wat we in de toekomst nodig zouden hebben aan liquide middelen. Wat doe je in een jaar en wat heb je voor de komende jaren nodig? Dat werd daar ook gelijk bepaald. Aan de hand daarvan werd ook gehandeld.

De **voorzitter**: Ik kan me voorstellen dat dit niet heel gedetailleerd was qua bedragen, aantallen en soorten transacties, en dat dit terecht kwam in de treasurycommissie. Klopt dat?

De heer **De Vries**: Dat was redelijk gedetailleerd qua bedragen die we moesten gebruiken, dus hoeveel we moesten aantrekken. Ik verdeelde dat zelf over de jaren heen op basis van liquiditeitsprognoses die vaak gebaseerd waren op de vraag wanneer je een lening aflost of wanneer je investeringen verwacht. In de tijd wist ik dat ik een aantal leningen zou willen aantrekken. Op die posities zijn dan ook een aantal derivaten afgesloten, maar niet alle.

De **voorzitter**: Hoe werden de besluiten die de treasurycommissie van Staal, Wevers en uzelf nam, vastgelegd?

De heer **De Vries**: Er is een aantal besluiten vastgelegd, maar het meeste is natuurlijk vastgelegd in het financieel statuut en in 2004 is op alle producten een vastlegging geweest. Er zijn heel veel producten vastgesteld en akkoord bevonden. Daar had ik al de goedkeuring voor. De meerjarenbegroting was ook vastgesteld door het bestuur en goedgekeurd door de raad van commissarissen. Dat was mijn basis om mee te werken.

De **voorzitter**: Maar werd dat goedkeuren en het vaststellen van die goedkeuring ook vastgelegd?

De heer **De Vries**: In de verslagen van de raad van commissarissen werd vastgelegd dat de begroting was goedgekeurd, ja.

De **voorzitter**: Maar even precies, tussentijds ...

De heer **De Vries**: De producten zijn ook vastgelegd.

De **voorzitter**: Wij hebben begrepen dat de treasurycommissie soms een keer in de twee, drie maanden bij elkaar kwam.

De heer **De Vries**: Dat is niet waar.

De **voorzitter**: Hoe vaak dan?

De heer **De Vries**: Dat lag een beetje aan hoe de markt zich ontwikkelde. Stel dat de rente laag was, dan spraken wij misschien bijna dagelijks over hoe die zich ontwikkelde. Was de rente wat hoger, dan was daar niet zo'n noodzaak toe. Of er moest iets zijn, want dan werd daar gewoon vrij informeel over overlegd. Af en toe werd er een officiële treasurycommissie gedaan. Daar werd een agenda voor gemaakt.

De **voorzitter**: Wat betreft het vastleggen van wat de treasurycommissie deed, verschilden de informele tussendoorpraatjes daarin van de formele bijeenkomsten?

De heer **De Vries**: Van die informele tussenpraatjes werd sowieso niets vastgelegd. De officiële bijeenkomsten werden deels vastgelegd door de agenda en de toegelichte stukken. Als er echt besluiten waren, werden die ook vastgelegd.

De **voorzitter**: Waar gingen de vastgelegde besluiten naartoe? Wie bewaarde dat?

De heer **De Vries**: Volgens mij is dat of bij de backoffice gebleven of bij mij. Dat weet ik niet. Ik weet wel dat ze in het systeem staan.

De **voorzitter**: Dat is wel een belangrijke vraag voor onze commissie, want die verslagen zijn in ...

De heer **De Vries**: ... hebt u niet gevonden. Maar die zijn er wel. Het zijn meer besluitenlijsten. Echt verslagen, als u dat zoekt ...

De **voorzitter**: Nou ja, überhaupt iets van vastlegging.

De heer **De Vries**: Die zijn er wel.

De **voorzitter**: U denkt nog steeds dat die bij Vestia zijn?

De heer **De Vries**: Ik weet niet of ze een directory hebben veranderd, maar anders zijn ze er nog.

De **voorzitter**: En in uw privéarchief?

De heer **De Vries**: Daar heb ik ze ook.

De **voorzitter**: U hebt ze ook?

De heer **De Vries**: Ik heb ze ook.

De **voorzitter**: Duidelijk.

Wie had nou de belangrijkste stem in de treasurycommissie?

De heer **De Vries**: De heer Staal. Hij was verantwoordelijk. Je kunt natuurlijk met een voorstel komen: de rente is laag, dus we zouden wat extra in kunnen dekken. Ik legde dat voor en de heer Staal nam dan vaak het initiatief van "dat moeten we doen".

De **voorzitter**: Wat was hun kennisniveau van derivaten, als u daar aan de knoppen zat en daarmee aan de slag ging?

De heer **De Vries**: Zij wisten er naar mijn mening genoeg van. Maar ze waren geen specialist; dat zeg ik niet. Maar ze zijn wel meegenomen. We hadden ook themamiddagen waarop ik derivaten uitlegde: hoe werkt dat nou?

De **voorzitter**: Maar als u in de treasurycommissie ...

De heer **De Vries**: De heer Wevers heeft ook een cursus gevolgd op treasurygebied.

De **voorzitter**: Was hij nu degene die echt toezicht op u hield?

De heer **De Vries**: Ook.

De **voorzitter**: Als u met een specifiek product kwam, hoe ging dat dan in die treasurycommissie? Zeiden ze dan een beetje blind "klopt wel", of werd er echt inhoudelijk naar gekeken?

De heer **De Vries**: Nee, zoals ik net al zei, zijn de meeste producten goedgekeurd in 2004, eigenlijk in één keer. Verder was het ook voor hen -- zoals ik mij dat kan herinneren -- belangrijk wat het WSW ervan vond. Het WSW heeft al die producten goedgekeurd.

De **voorzitter**: We komen straks uiteraard nog terug op wat voor soort producten dat waren. Nog even terug. Hoe gaf Wevers nou invulling aan de rol als superieur van De Vries? Hij moest u beoordelen en controleren. Hoe deed hij dat in de praktijk? Hij was eindverantwoordelijk voor de financiën.

De heer **De Vries**: Ik overlegde regelmatig in een jaar de positie van de derivaten. Daar werd over gesproken. Daar vroeg hij ook naar. Af en toe vroeg hij wat voor contracten ik had afgesloten en waarom ik dat had gedaan. En hij checkte de contracten. In ieder geval heb ik zijn paraaf zien staan op de contracten.

De **voorzitter**: Onze commissie ziet dat u uiteindelijk een, wij noemen dat "onbeperkte volmacht" had voor het aangaan van derivatencontracten wat betreft type en omvang. Vanaf wanneer was dat precies, dat u daar vergaande vrijheid in had?

De heer **De Vries**: Ik denk al vanaf dat we met derivaten begonnen. In 2003, 2004 misschien?

De **voorzitter**: Waardoor kwam die onbeperkte volmacht? Was dat op uw verzoek?

De heer **De Vries**: Nee, dat was op verzoek van de bank. Er moet iemand zijn die een derivaat afsluit of ... Ik deed de uitvoering voor Vestia. Er moest een handtekening komen van de bestuurder, de heer Staal. Die was als enige bevoegd voor Vestia. Die kon alleen maar dat mandaat weggeven.

De **voorzitter**: Wie controleerde dan feitelijk? U kreeg de onbeperkte volmacht. Wie controleerde nou echt wat u deed met de banken en daarna in het natraject?

De heer **De Vries**: De heer Wevers en voor een deel de backoffice: klopt wat ik opgeef met wat zij binnen heeft gekregen? En uiteraard de accountants.

De **voorzitter**: Het WSW keurde, nogmaals, iedere keer goed wat er gebeurde?

De heer **De Vries**: In welke zin bedoelt u dat?

De **voorzitter**: Nou, die producten waarvan u zegt: in 2004 is dat allemaal afgetikt in de treasurycommissie. Het WSW had die ook allemaal gezien?

De heer **De Vries**: Wat wij op derivaten hebben gedaan, heeft het WSW ook allemaal gezien, omdat wij, volgens mij, bijna alle producten ook in leningsvorm hebben gedaan. Die leningsvormen zijn natuurlijk geborgd door het WSW. Het is ook goedgekeurd.

De **voorzitter**: Geborgd, ja. Wisten de heren Wevers en Staal dat er fees werden betaald voor transacties tussen Vestia en de banken?

De heer **De Vries**: Er is een brief geweest van Deutsche Bank in 2005 dat zij betrokken waren; FiFa Finance in dit geval. Ik denk dat de heer Wevers dat ook wel heeft geweten, omdat hij me een keer vroeg -- maar dat ging niet over FiFa Finance -- hoe deze mensen hun geld verdienden. Toen heb ik gezegd: dat betaalt de bank, Vestia betaalt niet. Er waren veel congressen waar in ieder geval de heer Wevers aanwezig was waar ook FiFa Finance hun verhaaltje deed en waar bekend was dat FiFa Finance die rol speelde.

De **voorzitter**: Als je naar zoiets kijkt in het bedrijfsleven, dan weet je "there's no such thing as a free lunch". Je moet het uiteindelijk altijd zelf betalen, het

zit altijd weer in de kosten verwerkt, of je nu als particulier beleggingen doet of dit.

De heer **De Vries**: Nee, zo is het mij ook niet voorgelegd.

De **voorzitter**: Wevers en Erik Staal vroegen u nooit specifiek naar de kosten van zo'n transactie?

De heer **De Vries**: Het waren geen kosten voor Vestia. Vestia sloot een derivaat af op een bepaald niveau. Dat was dan de scherpste prijs. De bank, als dat de bank was waarbij FiFa Finance betrokken was, betaalde een fee uit zijn winst aan de heer Greeven.

De **voorzitter**: En toen kwam in 2005 de brief van Deutsche Bank. Daar staat het gewoon keihard in.

De heer **De Vries**: Dat het verdisconteerd wordt, ja.

De **voorzitter**: De kosten worden echt wel opgenomen in het product. Die brief is gericht aan ...

De heer **De Vries**: Niet kosten. Het wordt verdisconteerd. Dat wil ik even duidelijk zeggen.

De **voorzitter**: Hoe noem je het dan als er geen kosten zijn?

De heer **De Vries**: Het gaat van de winst af. Vestia heeft het niet betaald. Ik heb ook een businesscase van FiFa Finance. Daarin staat ook dat het van de winst van de bank af gaat.

De **voorzitter**: In de brief van Deutsche Bank staat letterlijk dat het wordt verdisconteerd in de producten die we aan u aanbieden.

De heer **De Vries**: Dat gaat dus van de winst.

De **voorzitter**: Van wiens winst?

De heer **De Vries**: Van Deutsche Bank. Zo is mij dat altijd verteld.

De **voorzitter**: Die brief is gericht aan Erik Staal.

De heer **De Vries**: Klopt.

De **voorzitter**: Staal hebben we ook hier op verhoor gehad. Hij zegt: ik heb die brief ... Hij kan zich die brief niet herinneren, hij heeft hem in ieder geval niet gezien. Waar is die brief naartoe gegaan?

De heer **De Vries**: Ik denk naar de heer Staal. Volgens mij heb ik het ook besproken met hem.

De **voorzitter**: Die brief is met Staal besproken?

De heer **De Vries**: Naar mijn mening wel.

De **voorzitter**: Kunt u aangeven wanneer? Toen die binnenkwam?

De heer **De Vries**: Dat is vlak daarna geweest, denk ik. Wanneer precies weet ik niet. Het is wel iets uit 2005.

De **voorzitter**: Kunt u zich wel herinneren -- voor onze commissie is dit belangrijke informatie natuurlijk -- wat er toen besproken is over die brief?

De heer **De Vries**: Dat Deutsche Bank gebruikmaakte van agenten voor informatie, kennis van de markt en dat soort zaken. Maar Vestia betaalt het niet.

De **voorzitter**: Betekent dit ook, mijnheer De Vries, dat de heer Staal die brief heeft ontvangen en feitelijk ook heeft gelezen?

De heer **De Vries**: Of hij 'm echt gelezen heeft, weet ik niet. Dat moet u aan de heer Staal vragen. Blijkbaar niet, want dat heeft hij zo verklaard.

De **voorzitter**: Maar ik vraag het nu aan u. Hij hebt 'm wel gezien in ieder geval, zoals u erover spreekt.

De heer **De Vries**: Ja.

De **voorzitter**: En de heer Wevers?

De heer **De Vries**: Met hem heb ik het er niet over gehad.

De **voorzitter**: Dus het is aannemelijk dat Wevers die brief niet heeft gezien?

De heer **De Vries**: Dat is aannemelijk.

De **voorzitter**: En als meneer Staal post kreeg, ging die dan weleens ongeopend naar u?

De heer **De Vries**: Nee. Die werd altijd geopend en de meeste post, volgens mij bijna alle, ging naar de backoffice. En niet naar mij.

De **voorzitter**: Oké. Is er weleens geopperd om een externe partij naar de derivatenportefeuille te laten kijken bij Vestia?

De heer **De Vries**: U bedoelt intern?

De **voorzitter**: Ja.

De heer **De Vries**: Niet dat ik me kan herinneren.

De **voorzitter**: Extern heeft iemand dat wel een keer geopperd?

De heer **De Vries**: De accountant, Deloitte.

De **voorzitter**: Wanneer?

De heer **De Vries**: Dat was bij de jaarrekeningcontrole voor 2008. Daarvoor veranderden de richtlijnen. Vestia kreeg natuurlijk ook een wat grotere portefeuille. De kredietcrisis begon in al haar hevigheid en de margin calls kwamen voor het eerst voor.

De **voorzitter**: We komen straks nog terug op de accountant en het bekijken van die portefeuille. U gaf ook ieder jaar een presentatie van het treasuryverslag aan de raad van commissarissen van Vestia. Is dat correct?

De heer **De Vries**: Niet ieder jaar.

De **voorzitter**: Maar?

De heer **De Vries**: Wel de laatste jaren.

De **voorzitter**: Welke jaren en vanaf welk jaar dan?

De heer **De Vries**: Ik denk dat dat vanaf 2007 of 2008 geweest.

De **voorzitter**: Vanaf 2007 of 2008. Hoe reageerden de commissarissen, als ze zoiets van u zagen?

De heer **De Vries**: Eigenlijk heel positief.

De **voorzitter**: Er kwam geen batterij vragen van: wat zijn dat voor volumes of wat is dat allemaal?

De heer **De Vries**: Dat stond er allemaal in, wat voor volumes wij deden en met wat voor positie. Ik liet ook iets zien van de markt, hoe de rente zich heeft ontwikkeld. Er kwamen wel wat vragen, zoals wat een threshold is, hoe

dat werkt en of dat wat geld kost of niet. Maar verder waren er niet heel veel vragen.

De **voorzitter**: En als ze dat soort vragen stelden, had u dan de indruk dat de commissarissen veel kennis hadden over waar u mee bezig was?

De heer **De Vries**: "Veel" is een groot woord.

De **voorzitter**: Hadden ze enige kennis over waar u mee bezig was?

De heer **De Vries**: Enige, denk ik. Maar als ik ze vorige week hoorde: blijkbaar niet.

De **voorzitter**: Voldoende kennis om er intern toezicht op te houden?

De heer **De Vries**: Poeh. Ik denk in het totale niet. Maar zij steunden waarschijnlijk ook op anderen. Ik denk dat het achteraf gezien wat aan kennis heeft ontbroken. Later hebben ze het ook versterkt met het aantrekken van de heer Molenaar.

De **voorzitter**: Waren ze voldoende kritisch?

De heer **De Vries**: Dat vind ik ook een moeilijke vraag.

De **voorzitter**: Uw mening is op dit punt voor onze commissie zeer relevant, hoor.

De heer **De Vries**: Achteraf gezien gingen zij, net als ik, uit van bepaalde randvoorwaarden die Vestia had, waaronder het WSW, en dat wij allerlei zaken konden gebruiken, zoals de faciliteringsruimte. We hebben ook beleggingen geormerkt voor derivaten. We hadden zelf een grote liquiditeitenportefeuille en obligatieportefeuille, allemaal voor margin calls. Daar ben ik ook van uitgegaan. Dat is daar ook verteld. In 2011 bleek het

toch anders te zijn. Dus zijn ze daar kritisch over geweest? Ja, dat vind ik een heel lastige.

De **voorzitter**: Ik probeer het nog één keer. Ik kom nog even terug op de kosten van die derivatencontracten. In het bedrijfsleven heb ik geleerd dat iedere transactie kosten meebrengt. Je maakt dus als contractsluitende partijen contractuele afspraken over wie welk deel van welke kosten draagt. Vestia heeft honderden contracten met banken gesloten, derivatencontracten. Daar zat heel vaak, daar komen we straks nog op terug, een bemiddelaar tussen. U noemt dat agent. Dat brengt ook kosten met zich mee, alleen al de betaling ervan. U zegt dat dat door banken werd betaald. En u zegt: de banken lieten het erbij en Vestia kreeg niets van die kosten, noch direct, noch indirect voor zijn kiezen en that's it.

De heer **De Vries**: Nee. De enige kosten die Vestia maakte, waren voor de advocaat voor het onderhandelen over het ISDA-CSA-contract. Voor de rest sloten wij derivaten af tegen een bepaalde prijs. En dat was het.

De **voorzitter**: Mijnheer Bashir.

De heer **Bashir**: Mijnheer De Vries, we hadden het net over het goedkeuren van producten door het Waarborgfonds. Als zij producten goedkeurden dan was er ook meteen een borging voor leningen die afgegeven werden. Die borging was niet alleen van het WSW, er was ook een achtervang van de gemeenten en het Rijk. Toch zegt u: ze keurden alles goed. Hoe kijkt u daar achteraf nou naar?

De heer **De Vries**: Achteraf is dat natuurlijk wonderlijk. Ze hebben gewoon alles goedgekeurd. Natuurlijk kun je van een bepaald product zeggen: dat past binnen een corporatie. Maar alles is goedgekeurd. En dat is opvallend natuurlijk.

De heer **Bashir**: Hebt u weleens met de heer Rink besproken waarom zij alles goedkeurden?

De heer **De Vries**: Dat heb ik weleens gedaan, ja. Ik weet niet of dat per se met de heer Rink was, maar wel met het WSW. Dan werd mij iets aangeboden, volgens mij zelfs van Kommunalkredit, en zei ik: dat vind ik te ver gaan; dat kan niet. Daar begon het eigenlijk al.

De heer **Bashir**: Bij het eerste begin?

De heer **De Vries**: Met de open positie. Toen kreeg je iets met een factor 25. Ik zeg: als die rente 2% is, zou je 50% van de leningsom betalen; volgens mij moeten jullie dat niet willen.

De heer **Bashir**: Hoe werd vervolgens met uw reactie omgegaan?

De heer **De Vries**: Daar had ik wel gelijk in.

De heer **Bashir**: Oké.

De heer **De Vries**: Vestia sloot dat in ieder geval niet af. Het moest wel binnen de perken blijven en altijd gecapt zijn.

De heer **Bashir**: Maar als een andere corporatie het wilde, dan mocht dat van het Waarborgfonds?

De heer **De Vries**: Dan zou dat zomaar kunnen, ja. Dat sluit ik niet uit.

De heer **Bashir**: In reactie op de voorzitter zei u net over het financieel statuut dat dit ook naar de raad van commissarissen is gegaan. Op een gegeven moment is het financieel statuut gewijzigd, namelijk in 2010.

De heer **De Vries**: In 2011. In 2010 is begonnen met de opzet en in 2011 is het goedgekeurd.

De heer **Bashir**: Daarin is een aantal dingen geschrapd. Er staat bijvoorbeeld niet meer in dat je de werking van alle producten moet kennen. We hebben dit voorgelegd aan uw voormalige baas, de heer Wevers. Hij zei: ik heb het concept gezien, maar ik weet niet of dat concept vervolgens ook naar de raad van commissarissen is gegaan of dat de heer De Vries het stiekem nog heeft gewijzigd.

De heer **De Vries**: Op zich vond ik die opmerking -- ik heb 'm ook gehoord -- van vorige week vreemd. Ik heb de concepten altijd naar hem gestuurd, zodat hij ze kon plaatsen in de raad van commissarissen. Ik ben niet degene die stukken naar de raad van commissarissen stuurt. Dat vind ik gewoon vreemd. Ik heb geen concept veranderd.

De heer **Bashir**: Dus u staat erop dat het stuk dat u aan de heer Wevers hebt voorgelegd uiteindelijk ook naar de raad van commissarissen is gegaan?

De heer **De Vries**: Dat weet ik natuurlijk niet, maar ik heb ...

De heer **Bashir**: Maar u hebt er zelf geen dingen meer in gewijzigd?

De heer **De Vries**: Ik heb het stuk in eerste instantie opgesteld. Ik heb het stuk pas geleden ook weer teruggezien. Dat herken ik wel. Ik weet niet of er dingen in veranderd zijn. Dat weet ik niet.

De heer **Bashir**: U hebt het stuk dus in concept voorgelegd aan de heer Wevers en daarna hebt u er niets meer aan gewijzigd.

De heer **De Vries**: Ik heb er niets aan gewijzigd, nee.

De heer **Bashir**: De heer Wevers zei dat hij niet wist hoe je in Microsoft Word versies moet vergelijken en dat hij dat dus zelf niet heeft gedaan. Hij zei: ik heb wel aan de heer De Vries gevraagd wat hij allemaal in het stuk heeft gewijzigd; hij heeft mij toen niet alles verteld, denk ik achteraf. Dat zei hij dus.

De heer **De Vries**: Dat heb ik ook gehoord, ja.

De heer **Bashir**: Wat is uw reactie daarop?

De heer **De Vries**: Ik heb wel wat zaken verteld. Ik kan me niet herinneren of ik alles verteld heb. Ik ga er gewoon van uit dat hij zeker zo'n belangrijk stuk controleert. Er zijn wat wijzigingen gekomen. Ik heb ze vorige week ook gehoord. Daar kunnen we zo nog op ingaan, maar ik ga ervan uit dat hij controleert wat er gewijzigd is, zeker bij zo'n stuk dat een keer in de tien jaar wordt gemaakt. Hij is verantwoordelijk: wat wijzigt er nou, en laat ik het niet zomaar doorsturen. Daarna is het ook gewoon goedgekeurd.

De heer **Bashir**: Het financieel statuut bepaalt de grenzen van uw opereren, van wat wel en niet mag. Is het dan niet vreemd dat u zelf achter de computer bent gaan zitten om dat stuk te herschrijven?

De heer **De Vries**: Vreemd ... In feite hoeft dat niet vreemd te zijn als daar controle op is. Ik bedoel, je kunt gewoon bekijken wat je hebt veranderd. Volgens mij is mijn bevoegdheid niet groter geworden. Maar daar komen we misschien zo wel op terug.

De heer **Bashir**: Maar er zijn natuurlijk wel wat zaken uit het stuk geschrapd.

De heer **De Vries**: Dat klopt.

De heer **Bashir**: Bijvoorbeeld dat je geen producten mocht afsluiten die je niet begreep. Dat stuk is geschrapd. Je mocht ook dingen afsluiten die je niet begreep.

De heer **De Vries**: Volgens mij staat het er iets vollediger in. Er werden allerlei producten opgenoemd die Vestia mocht toepassen. Als er combinaties werden gebruikt, moest begrepen worden wat het product was in de combinatie. Toen het financieel statuut er was in 2002, waren er

helemaal geen combinaties afgesloten. Inmiddels zijn er wel allerlei combinaties afgesloten. Dat was dus niet meer van toepassing. Zo heb ik dat ...

De heer **Bashir**: En bijvoorbeeld zoiets als het tweehandtekeningenprincipe?

De heer **De Vries**: Ja, dat is ook iets verwarrend. Daar wil ik graag op ingaan. Het tweehandtekeningenprincipe komt uit het betalingsverkeer. Voor het betalen van facturen en dergelijke zijn er altijd twee handtekeningen nodig. Dat is altijd zo geweest. In 2002 waren er nog geen derivaten. Het kwam dus voor dat Staal mij met één handtekening de bevoegdheid moest geven om de derivaten uit te voeren. Die tekst klopte daar dus niet meer. En het is mogelijk dat ...

De heer **Bashir**: U zegt dus dat het niet op het derivatengedeelte slaat?

De heer **De Vries**: Wat zegt u?

De heer **Bashir**: Het slaat niet op de derivaten, zegt u?

De heer **De Vries**: Die twee handtekeningen?

De heer **Bashir**: Ja.

De heer **De Vries**: Nee.

De heer **Bashir**: Als u nu achteraf kijkt naar de antwoorden die de heer Wevers hier neerlegde, namelijk "ik heb een stuk gekregen, mij is niet verteld wat daarin gewijzigd is, ik heb het vervolgens teruggestuurd en weet niet of er daarna nog dingen in gewijzigd zijn", hoe reageert u daar dan op?

De heer **De Vries**: Dat vind ik heel vreemd klinken. De procedure was namelijk altijd: ik lever het in concept in en hij stuurt dat door. En zeker met

zo'n belangrijk stuk, zoals ik net zei, kan ik me niet voorstellen dat je er niet naar gekeken hebt.

De heer **Bashir**: Dan ga ik nu met u naar de brief van Deutsche Bank, waarin staat dat de vergoeding voor de agent van Deutsche Bank verdisconteerd is in het product zelf dat aan Vestia wordt aangeboden. De heer Staal zegt dat hij die brief nooit heeft gezien.

De heer **De Vries**: Dat heb ik ook begrepen, dat hij dat zei.

De heer **Bashir**: Kunt u zich nog herinneren wat u aan hem gezegd hebt naar aanleiding van die brief?

De heer **De Vries**: Zoals ik net al zei: dat Deutsche Bank FiFa Finance gebruikt als agent voor kennisvergaring, derivatenproducten en contacten die ze in de markt hebben. Zij betalen daarvoor en maken er melding van.

De heer **Bashir**: Wat was de reactie van de heer Staal?

De heer **De Vries**: Zo nonchalant van "ja, oké". Zo kan ik het me herinneren. Hij is er niet verder dieper op ingegaan.

De heer **Bashir**: De heer Staal zegt: ik heb de brief nooit gezien. Wellicht is de brief zelfs door u achtergehouden.

De heer **De Vries**: Dat heb ik ook gehoord, ja.

De heer **Bashir**: Maar dat is niet het geval, zegt u?

De heer **De Vries**: Dat is niet het geval.

De heer **Bashir**: Dan zei de heer Staal ook nog dat op het moment dat contracten getekend werden of moesten worden, hij in feite -- hij zei het niet zelf, maar daar kwam het wel op neer -- blind tekende bij het kruisje.

De heer **De Vries**: Of hij blind getekend heeft, weet ik niet. Ik was daar niet bij. Maar hij moest wel de derivatencontracten tekenen.

De heer **Bashir**: Maar hij zei dat hij bijvoorbeeld niet alles las.

De heer **De Vries**: Ja, dat is zijn verantwoordelijkheid. Hij moet tekenen voor een contract.

De heer **Bashir**: Maar hebt u weleens met hem besproken wat er in zo'n contract stond?

De heer **De Vries**: Ik denk dat dat heus wel een aantal keer is voorgekomen. Maar niet altijd, hoor. Volgens mij is dat zo gebeurd.

De heer **Bashir**: De heer Erents vertelde hier aan ons dat hij de heer Staal niet kent als iemand die alles blind tekent. Hoe kent u hem?

De heer **De Vries**: Ik weet dat hij heel snel kan lezen, dus volgens mij las hij alles. Hij is niet voor niks enig bestuurder geweest. Die verantwoordelijkheid wilde hij ook nemen. Die wilde hij niet bij anderen laten. Hij heeft volgens mij echt alles wel gelezen. Dus als hij blind tekent, vind ik dat vreemd.

De heer **Bashir**: Kunt u daar wat dieper op ingaan? Hebt u voorbeelden waaruit bleek dat hij dingen heeft gelezen, bijvoorbeeld omdat hij vroeg wat iets wat in een clause stond, betekende? Of dat hij vroeg: heb je hier nog naar gekeken?

De heer **De Vries**: Ik kan me herinneren dat hij misschien een keer vroeg "wat is dit voor product?" of "wat is hier gebeurd?". Dat heeft hij vast een keer gevraagd. Niet vaak, hoor. Dan spreek je maar van een paar keer.

De heer **Bashir**: Stel dat er een nieuw product werd afgesloten met een andere werking dan gewoonlijk, dan hebt u dat wel van tevoren met hem besproken, bijvoorbeeld in de treasurycommissie?

De heer **De Vries**: Die nieuwe producten heb ik voornamelijk in 2004 al besproken. Verder bespraken we het in informele zin: dit gaat gebeuren.

De heer **Bashir**: Mijnheer De Vries, onze commissie heeft een aantal vragen aan u over de samenstelling van de derivatenportefeuille. Wij maken daarbij onderscheid tussen gewone derivaten en de wat meer exotische producten. Kunt u aan ons uitleggen hoe de exotische producten bijdroegen aan de beheersing van de renterisico's van Vestia?

De heer **De Vries**: De exotische producten werden voornamelijk gebruikt -- de premie die daarvoor werd ontvangen als het een optie is; ik neem aan dat u dat onder "exotic" verstaat -- om de rentelasten te verlagen. Vooral dat soort producten paste heel goed in de manier waarop Vestia was opgebouwd: heel erg investerend, nauwelijks verkopend. Er waren veel investeringen waardoor de huren in het begin laag zijn en de rentelasten hoog. Dat zou een badkuipmodel teweegbrengen. Dat zou Vestia eigenlijk niet kunnen. Het was dus noodzakelijk om de rentelasten te verlagen. Dat deed je dan in combinatie direct met een geschreven optie. Die geschreven optie viel dan in een stuk waar nog geen positie was.

De heer **Bashir**: Kunt u bevestigen dat de exotische producten weliswaar bijdroegen aan lagere rentelasten ...

De heer **De Vries**: Dat bevestig ik.

De heer **Bashir**: ... maar dat ze tegelijkertijd ook bijdroegen aan hogere risico's?

De heer **De Vries**: Aan hogere risico's? Marktwaardetechnisch zijn het hogere risico's, ja.

De heer **Bashir**: Ja. En kunt u uitleggen hoe u met dit soort producten de risico's van de woningcorporatie hebt kunnen verlagen?

De heer **De Vries**: Nou, je weet dat je een aantal risico's loopt. Je weet ook dat je mogelijk margin calls moet kunnen betalen. Dat blijkt uit de CSA's die je hebt afgesloten met de diverse banken. Je moet maatregelen nemen om liquiditeiten beschikbaar te houden. Dat wisten wij. Wij hadden zeker al vanaf 2008 liquiditeiten beschikbaar. Daardoor spraken wij ook met de banken af dat, als wij zaken zouden doen met een bank -- dat was ook verwerkt in de CSA -- wij minimaal een threshold van 50 miljoen wilden hebben, soms wel 100 miljoen. Ook wilden we 50 miljoen kasgeld, ook om dat soort zaken op te vangen. Verder ben ik uitgegaan van zaken die ook het WSW ons heeft gemeld: wij hebben een dusdanig bedrag beschikbaar om rentedalingen op te vangen.

De heer **Bashir**: U hebt het net over de mogelijke liquiditeitsrisico's gehad.

De heer **De Vries**: Maar dat is ook een risico.

De heer **Bashir**: Dat is een risico inderdaad. Maar dat risico slaat om in een verlies op het moment dat de rente heel lang laag blijft.

De heer **De Vries**: Ja, een tijdelijk verlies.

De heer **Bashir**: Tot de rente omhooggaat, zegt u?

De heer **De Vries**: Nee, of dat het contract uitloopt.

De heer **Bashir**: Maar dan ben je toch eigenlijk aan het speculeren?

De heer **De Vries**: Nee.

De heer **Bashir**: Stel dat de rente altijd laag blijft, dan heb je verlies.

De heer **De Vries**: In het geval van een optie krijg ik de optie geleverd. Die positie kon ik hebben binnen Vestia omdat ik daar de positie nog niet had ingedekt. Stel dat dat 3% was, dan krijg ik een payer swap van 3% in mijn boeken.

De heer **Bashir**: Op een gegeven moment krijgt Vestia problemen omdat de rente heel laag stond. Had u voldoende instrumenten om de gevolgen van die lage rente in beeld te brengen?

De heer **De Vries**: De gevolgen bij een lage rente zijn dat je liquiditeitsrisico loopt. Ik steunde op de brief van het WSW van 2010. In 2010 had Vestia 1,7 miljard beschikbaar aan beleggingen, kasgelden. Verder had Vestia ook nog 1 miljard aan thresholds. Dan kom je al op 2,7 miljard. Wij mochten vroeger de faciliteringsruimte gebruiken. Dat is in 2010 ook gebeurd. Dan zou ik over 1,8 miljard kunnen beschikken. Verder was er nog een swapfaciliteit, die ik ook inschatte op 1 miljard. Naar mijn mening had Vestia heel veel ruimte. In 2009 gebeurde ook het doorzakken. Dat is later in 2012 ook gebeurd. Ik ging ervan uit dat ik al die faciliteiten tot mijn beschikking had.

De heer **Bashir**: Maar mijn vraag was meer gericht op het monitoren van de gevolgen. Had u voldoende instrumenten om te zien wat de gevolgen voor Vestia zouden zijn op het moment dat de rente heel hard zou stijgen of zakken?

De heer **De Vries**: De basispuntgevoeligheid wist ik tot op een bepaald niveau. Ik wist ook dat, als die op een bepaalde manier zou zakken, dat op zou lopen. Maar hoever die zakt, is dan de vraag.

De heer **Bashir**: Hoe hield u die informatie bij?

De heer **De Vries**: In beginsel had ik een spreadsheet waarin ik dat bijhield. Ik had ook Bloomberg tot mijn beschikking waarbij ik marktwaardes kon berekenen. Ik vroeg ook bij de banken op wat de basispuntgevoeligheid was.

Later heb ik SuperDerivatives aangeschaft omdat dat nog meer inzicht zou kunnen geven.

De heer **Bashir**: En dat was voldoende om zo'n portefeuille te kunnen beheren? Eerst met een spreadsheet en vervolgens de rente-informatie via Bloomberg?

De heer **De Vries**: Op zich wel.

De heer **Bashir**: Op zich wel, zegt u?

De heer **De Vries**: Ja, maar achteraf ... dus als je uitgaat van bepaalde randvoorwaarden en je op een portefeuille baseert waarbij liquiditeit geregeld is. Maar dat is dus niet gebeurd.

De heer **Bashir**: U had het net over de thresholds. Het lijkt erop dat u met de banken telkens een zo hoog mogelijke drempel afspreekt waarboven pas aan een bijstortverplichting voldaan moest worden. Kunt u ons uitleggen wat daar de reden achter was?

De heer **De Vries**: Je houdt een positie aan en dat heeft een marktwaarderisico, een liquiditeitsrisico. Het WSW borgde natuurlijk wel leningen, maar officieel -- "officieel" zeg ik -- geen derivaten. Wij moesten dus op allerlei manieren kijken hoe we aan liquiditeiten kwamen. Nou, dit is een van de goedkoopste manieren om het te regelen.

De heer **Bashir**: Op het moment dat de rente schommelde en Vestia eigenlijk moest storten, dan hoefde dat niet omdat u zo'n hoog bedrag had afgesproken. Pas boven dat bedrag werd ...

De heer **De Vries**: Pas het bedrag daarboven moesten wij afstorten, ja.

De heer **Bashir**: Was het ook het doel van Vestia om een zo hoog mogelijke drempel af te spreken?

De heer **De Vries**: Dat gaf wel meer ruimte in je risicoprofiel. Dus je had meer geld beschikbaar.

De heer **Bashir**: Was dit alleen bedoeld om de risico's te verkleinen of ook om voor de buitenwereld minder duidelijk en zichtbaar te maken dat er grote bedragen heen en weer gingen?

De heer **De Vries**: Nee, puur vanuit het liquiditeitsrisico. Kijk, voor de buitenwereld staat gewoon in de jaarrekening wat de marktwaarde was. Daar staat niet bij ... Er staat ook wel in wat je op dat moment in een collateral hebt gestort. Het stond allemaal in de jaarrekening.

De heer **Bashir**: U had het net ook over het faciliteringsvolume van het Waarborgfonds. Zij hadden een faciliteringsvolume voor u beschikbaar gesteld. Wat was daar nou het gevolg van voor uw risicobeheersing? Als je een pot met geld in je achterzak hebt, kun je natuurlijk ook grotere risico's nemen.

De heer **De Vries**: Ja, maar ...

De heer **Bashir**: Deed u dat ook?

De heer **De Vries**: Dat was eigenlijk nooit nodig. Alleen in 2010 was de rente ook laag. Toen heeft Vestia ook grote margin calls gehad, ook van meer dan een miljard, zelfs meer dan in 2011. Daar hebben wij 395 miljoen van het faciliteringsvolume kunnen gebruiken om die risico's af te dekken.

De heer **Bashir**: U keek dus ook naar het faciliteringsvolume als een mogelijkheid om margin calls te kunnen betalen op het moment dat dat nodig was.

De heer **De Vries**: Ja, eerst je eigen beleggingen en je thresholds en kasgeld, en dan dat. En dat was ook in het verleden zo gebeurd.

De heer **Bashir**: En de swapfaciliteit?

De heer **De Vries**: Ja?

De heer **Bashir**: Hoe droeg die bij aan de risicobeheersing?

De heer **De Vries**: Dat is eigenlijk het sluitstuk. Dat komt op het laatste punt als alle andere zaken op zijn. Dan moet je daar aanspraak op maken: mag ik swappen? Dan krijg je een tijdelijk liquiditeitstekort.

De heer **Bashir**: Kan ik zeggen dat u bij het afsluiten van derivaten altijd deze dingen meenam in uw achterhoofd? Als het nodig is, dan kan ik altijd deze potten geld nog gebruiken.

De heer **De Vries**: Op de totale portefeuille wel. Bij het afsluiten van individuele derivaten keek je wel naar de positie van de bank: hoe is de positie van Vestia met die bank? Vooral als je al aan het betalen was en je hoefde dat bij een ander niet, dan deed je liever zaken met een ander.

De heer **Bashir**: Was er eigenlijk geregeld overleg met het Waarborgfonds over die faciliteiten?

De heer **De Vries**: Ja. Elk jaar beoordeelden zij.

De heer **Bashir**: Alleen elk jaar? Dus niet tussendoor?

De heer **De Vries**: Tussendoor ... Dat staat mij niet helemaal bij. Er zijn bijna elk jaar fusies geweest, dus daar zullen wel wat gesprekken over geweest zijn.

De heer **Bashir**: Wij hebben ook nog naar de verslagen van de raad van commissarissen gekeken. Tijdens uw toelichting op het treasuryverslag over 2010 -- die toelichting was in 2011 bij de raad van commissarissen -- zegt u

dat, zelfs als de rente negatief wordt, Vestia niet in liquiditeitsproblemen komt.

De heer **De Vries**: En waar haalt u dat vandaan?

De heer **Bashir**: Uit de verslagen van de raad van commissarissen.

De heer **De Vries**: Over welk jaar gaat dat?

De heer **Bashir**: Dit gaat over 2010, het treasuryverslag van 2010. Kunt u aan ons uitleggen hoe u tot deze berekening kwam?

De heer **De Vries**: Zoals ik u net vertelde, ging ik uit van een bepaalde basispuntgevoeligheid en de liquiditeiten die ik volgens mij tot mijn beschikking zou hebben. Dat was gebaseerd op ervaringen die ik in het verleden had. We hadden beleggingen van 1,7 miljard, thresholds van een miljard, faciliteringsruimte en de swaplimiet. Dan kwam ik op een bedrag van meer dan 5 miljard.

De heer **Bashir**: Dat hebt u vervolgens berekend. U hebt aan de raad van commissarissen gezegd: stel nou dat de rente negatief wordt, dan nog komen wij niet in problemen.

De heer **De Vries**: Zo heb ik dat berekend, ja.

De heer **Bashir**: Had u eigenlijk achteraf gezien alle risico's in beeld toen u die uitspraak deed?

De heer **De Vries**: Alle risico's? Je gaat heel erg uit van een rentedaling. In de portefeuille is ook volatiliteit van belang. We zaten wel midden in een geweldige financiële crisis. Een bankencrisis met zaken die nog nooit waren voorgekomen, rentes die nog nooit waren voorgekomen. Het ging iets harder dan ik dacht.

De heer **Bashir**: U zit bij een vergadering van de raad van commissarissen, een orgaan dat intern toezicht moet houden op het functioneren van het bestuur, waar u weer onder viel en werkte, en u zegt dat de rente negatief kan worden en dat u dan pas in problemen komt.

De heer **De Vries**: Blijkbaar wel, ja.

De heer **Bashir**: Ja. Is dat niet gewaagd, als je achteraf ook nog bekijkt hoe het afgelopen is?

De heer **De Vries**: Dat is misschien wel gewaagd geweest toentertijd. Ik heb er geen vragen van terug ... Ik heb wel uitgelegd hoe dat kwam. Het heeft ook in de jaarrekening gestaan en alles.

De heer **Bashir**: De raad van commissarissen heeft vervolgens ook geen vragen gesteld of ...

De heer **De Vries**: Nee, niet dat ik mij kan herinneren.

De heer **Bashir**: Begrepen zij het wel?

De heer **De Vries**: Daar ga ik wel van uit. Als je geen vragen stelt, mag ik ervan uitgaan dat je het begrijpt.

De heer **Bashir**: Mijnheer De Vries, in de loop van 2011 komt Vestia in financiële problemen door bijstortverplichtingen. Wanneer was dat nou precies?

De heer **De Vries**: Eigenlijk pas in oktober, november, denk ik. In feite had Vestia 700 miljoen aan leningen afgelost en uit eigen middelen 400 miljoen aan investeringen betaald. Wij gaan ervan uit dat de leningen die wij aflossen, weer geherfinancierd mogen worden omdat wij ze heel kort hadden gefinancierd. Die borging was er dus eigenlijk al in 2008 of 2009 voor die projecten. Wij losten dus eerst af. De rente was heel hoog. Begin juli kregen

wij zelfs geld van de banken; uit mijn hoofd iets van 200 miljoen. Uiteindelijk ging de rente zakken en dan kan het snel gaan. Het proces om een lening te vragen bij het WSW duurt gewoon een aantal weken. Die markt is vrij snel en je moet altijd een buffer houden. Daar gingen wij natuurlijk gewoon vragen: komt het een keer los? Er stond ook een claim op het faciliteringsvolume van 2010 die nog geldig was als niet alles was vrijgegeven. Daar stond bijvoorbeeld ook een dubbeltelling in van 300 miljoen. Ze wisten dat wij dat in 2011 zouden herfinancieren en dat hebben ze ook niet vrijgegeven.

De heer **Bashir**: Dat is ons ook opgevallen. Er blijkt namelijk dat u tot de zomer van 2011 ongeveer een jaar lang geen gebruik hebt gemaakt van het faciliteringsvolume dat beschikbaar was gesteld door het Waarborgfonds.

De heer **De Vries**: Er was niets. Er was een claim. Ik had die claim niet nodig.

De heer **Bashir**: Waarom gebruikte u die niet?

De heer **De Vries**: Wij betaalden dat toentertijd uit eigen middelen. In feite was ook de afspraak dat we dat in zouden lopen als de rente omhoogging. Nou, er was ziekte bij het WSW. Normaal komen ze met de beoordeling in maart of april. Door capaciteitsproblemen was dat uitgesteld. Die kwam dus niet los: dat kan wel wachten; de rente is toch hoog en je hebt genoeg geld. Wij hebben dat uit eigen middelen afgelost.

De heer **Bashir**: Op een gegeven moment is er wel behoefte aan liquide middelen. Toen hebt u geprobeerd geld te krijgen van het Waarborgfonds.

De heer **De Vries**: Nou, wij krijgen geen geld van het Waarborgfonds, maar een borging.

De heer **Bashir**: Een borging, inderdaad, om naar de banken te gaan.

De heer **De Vries**: Correct. In ieder geval bewoog de markt, er waren meer dalende rentes en daar moet je op anticiperen. Je moet altijd zorgen dat je genoeg middelen hebt.

De heer **Bashir**: Toen hebt u daarvan gebruikgemaakt?

De heer **De Vries**: Zodra zij iets vrijgaven, heb ik gelijk aangetrokken, ja. Met heel snelle stortingen.

De heer **Bashir**: En vervolgens?

De heer **De Vries**: Er waren gesprekken met het WSW. Het WSW was het niet helemaal eens met het derivatenbeleid van Vestia. Wij kwamen volgens hen de gemaakte afspraken niet na. Ik kan me herinneren dat de heer Staal een juridische procedure wilde starten tegen het WSW. Dat werd hem van alle kanten afgeraden door dezelfde partijen. Hij mocht bepaalde brieven dus niet sturen. Uiteindelijk kwam in één keer het liquiditeitstekort. Daar waren de achtervangers ook over ingelicht. Daar stonden wij als Vestia wel raar bij te kijken. We waren eind mei nog wel goed genoeg om te fuseren met Stadswonen. Dat hebben zij ook allemaal beoordeeld. Zij moeten kijken naar de cijfers en naar de financiële continuïteit van Vestia. Ze kijken naar de prognose en hebben de nieuwste cijfers. Dat vonden wij dus raar. Mijn toenmalige collega de heer Van der Vlist heeft een presentatie gegeven bij het WSW en heeft ook aangegeven dat we zoveel hadden ingedekt op bepaalde niveaus. Ik heb zelf begin februari nog een presentatie gegeven bij het Centraal Fonds. Ik heb toen niet gehoord dat er een probleem zou zijn.

De heer **Bashir**: Op een gegeven moment hebt u een brief gekregen van het Waarborgfonds, op 27 april 2010. Daarin zeggen zij dat er een faciliteringsvolume beschikbaar is voor Vestia. Maar uiteindelijk krijgt u het geld niet?

De heer **De Vries**: Een gedeelte wat daar staat. Alleen de claims heb ik niet gehad. Ze zeggen: u bent goed genoeg; we geven u drie jaar

faciliteringsruimte; u hebt dat geld niet gelijk nodig dus u hoeft niet gelijk aan te trekken. Ik heb alleen aangetrokken wat beschikbaar was. Voor die laatste 395 miljoen waarover ik het had, heb ik Rink toen gebeld: ik heb het nu wel nodig want de rente daalt.

De heer **Bashir**: Wat zei de heer Rink?

De heer **De Vries**: Dat het goed was, want ik heb gewoon de leningen gehad.

De heer **Bashir**: Hoe kijkt u achteraf terug op de rol van het Waarborgfonds bij het ontstaan van de liquiditeitsproblemen van Vestia?

De heer **De Vries**: Die vind ik heel groot.

De heer **Bashir**: Kunt u dat uitleggen?

De heer **De Vries**: Je gaat uit van bepaalde voorwaarden. We hebben hier te maken met een triple-A-partij. Die vertrouwt je. Je ziet brieven waarin ze dat beloven. Wij mochten gebruikmaken van de faciliteringsruimte; dat is in 2010 gebeurd. We hadden de brief dat we dat vier jaar lang mogen oormerken. Er is een brief van 21 oktober 2009 waarin ze de beleggingen oormerken voor derivaten. De swaplumet is besproken. We hebben genoeg liquiditeiten. En dan veranderen ze ineens van houding. Ik denk dat dat iedereen heeft verrast.

De heer **Bashir**: Waarom denkt u dat het Waarborgfonds opeens deze beweging maakte en het geld niet beschikbaar stelde?

De heer **De Vries**: Ik denk dat het volgende gebeurd is. Ik denk dat zij op de vingers zijn getikt door het ministerie. Ze hebben hun eigen beleid gemaakt en hebben waarschijnlijk buiten de regels om heel veel toezeggingen gedaan, ook naar banken toe, dat onder CSA-verplichting de faciliteringsruimte gebruikt kon worden en dat ze altijd borg zouden staan. Er

zou geen corporatie omvallen. Dat hebben de banken me ook verteld. Ik denk dat daar in een keer een correctie plaatsvond. Ik kan ook nog vertellen dat Erents, toen hij binnenkwam, tegen mij zei: ze hadden eigenlijk een jaar eerder mogelijk al moeite. Toen was hij zelf boos geworden omdat de heer Staal daarvoor geslachteerd is, terwijl als er een jaar eerder was gezegd "sorry, wij moeten het beleid aanscherpen" -- zo zou het eigenlijk horen als dat nodig is -- Vestia er waarschijnlijk met een winst uit was gegaan in plaats van met een verlies van 2 miljard.

De heer **Bashir**: U zegt dat u alle informatie die nodig was en waar het Waarborgfonds om heeft gevraagd, ook hebt geleverd, zodat het een goede afweging kon maken.

De heer **De Vries**: Ja. Wij moesten sowieso jaarlijks de derivatenportefeuille toesturen. Ook in 2010 zijn de spreadsheets aangeleverd. Het is opvallend dat wij -- uit mijn hoofd gezegd -- op 30 september 2011 een brief kregen, gericht aan de heer Wevers, waarin stond dat ze van elke corporatie de derivatenportefeuille opvroegen en dat ze die nog niet hadden omdat een hoop partijen het mogelijk niet hadden ingeleverd. Nou, wij hadden het wel ingeleverd. Toen wij in gesprek kwamen over de portefeuille, bleek dat zij derivatenstukken van ons hadden uit 2008. Dat verbaasde mij enorm. Ik dacht: hoe kan dat nou? Ze bleken een aantal stukken gewoon niet te hebben, of die waren weg. Ik was zelf ook verrast.

De heer **Bashir**: Hebt u vervolgens, toen de problemen zich voordeden, geprobeerd om met banken in overleg te treden om te kijken of er een oplossing kon worden gevonden?

De heer **De Vries**: Officieel mocht ik niets zeggen, want het moest allemaal geheim blijven toen het echt begon. Ik heb natuurlijk wel met banken overlegd of de margin calls konden worden geparkeerd. Daar zagen zij echt wel mogelijkheden in, om het een paar jaar weg te zetten of om een garantie van het WSW te krijgen. Dat waren echt wel mogelijkheden. Ze zijn alleen

woedend geworden door de maatregelen die Vestia -- ik noem het maar het nieuwe Vestia -- heeft genomen.

De heer **Bashir**: U hebt in die zomer ook nog een aantal transacties gedaan met de banken.

De heer **De Vries**: Dat klopt.

De heer **Bashir**: Waarom?

De heer **De Vries**: Wij gingen ervan uit dat we in 2011 volgens mij een miljard euro aan leningen zouden krijgen. Die leningen kwamen niet. We gingen uit van een bepaalde periode. Daar waren derivaten op gezet. Op dat moment heb ik de lening niet en dan is het derivaat over. Dan moet ik iets met het derivaat. Het derivaat heb ik dus verplaatst, dus tegengesloten en weer ... Ik ging er dus van uit, vanuit het verleden, dat wij het zouden oplossen, ook omdat we net gefuseerd waren. Ik zag dat probleem dus ook niet, omdat we het gewoon een aantal jaren verder zetten.

De heer **Bashir**: In die tijd is de heer Staal een tijdje afwezig.

De heer **De Vries**: Aan het begin van het jaar, ja.

De heer **Bashir**: Heeft dat nog een rol gespeeld?

De heer **De Vries**: Totaal niet, want er is heel weinig gebeurd.

De heer **Bashir**: Als er bijvoorbeeld contracten moesten worden getekend ...

De heer **De Vries**: ... dan werden ze verzameld en dan bracht iemand dat naar de heer Staal, die ze tekende. Ik denk dat de heer Wevers misschien een enkele keer, omdat er haast bij was gezien de afsluiting van een bank, een mandaat heeft gekregen om te tekenen. Maar de heer Staal heeft alles getekend bij mijn weten.

De heer **Bashir**: Want op 27 juli 2011 hebt u nog zes transacties met Deutsche Bank gesloten ...

De heer **De Vries**: Dat zou kunnen; dat weet ik niet.

De heer **Bashir**: ... van in totaal 600 miljoen. U zegt "dat zou kunnen"? Sloot u zoveel ...

De heer **De Vries**: Ik weet niet of dat op 27 juli was.

De heer **Bashir**: Oké, maar u weet nog wel dat het om die 600 miljoen ging?

De heer **De Vries**: Ik weet ook niet of het 600 miljoen was, maar ik sloot wel transacties af, ja.

De heer **Bashir**: Kunt u toelichten waarom u dat hebt gedaan?

De heer **De Vries**: Nou, zoals ik net zei, moest ik een aantal zaken verplaatsen.

De heer **Bashir**: Ja?

De heer **De Vries**: Ik ken niet de exacte inhoud van deze transactie.

De heer **Bashir**: Het zijn best grote bedragen. Direct nadat de problemen bij u bekend werden, hebt u dit gedaan.

De heer **De Vries**: In juli niet, want in juli hadden wij nog geen problemen. Het eerste gesprek met het WSW was op 15 augustus.

De heer **Bashir**: Maar ze zaten er wel aan te komen in die periode.

De heer **De Vries**: Ze zaten er niet aan te komen. Op 15 augustus kwam de eerste verrassing. Eind juli is er zelfs nog mailverkeer geweest -- misschien ook wel telefonisch contact -- tussen de heer Wevers en een medewerker van het WSW, volgens mij mevrouw Bakker. Toen is nog gesproken over een fusie met Wherestad en WSG. Daarom kwam de verrassing bij Vestia zo.

De heer **Bashir**: Zegt u hiermee dat u deze transacties weloverwogen hebt gedaan en niet in paniek?

De heer **De Vries**: Niet in paniek.

De heer **Bashir**: Ik kijk naar de voorzitter.

De **voorzitter**: Mijnheer De Vries, we zullen dadelijk nog uitgebreid ingaan op uw precieze rol bij Vestia en uw verantwoordelijkheid in de teloorgang van deze grote woningcorporatie. U geeft duidelijk aan dat derivaten uw lust en uw leven waren, een soort hobby. U lacht er continu bij, zo constateer ik. U zei net ook: we hadden 1,7 miljard euro aan kasgeld of beleggingen apart gezet, we hadden daar nog een swaplimiet en we hadden dit en dat. Dat was de zekerheid om met die ingewikkelde derivaten aan de slag te gaan. Maar 1,7 miljard euro apart houden omdat je met financiële producten aan de slag gaat? Was dat geen geld dat gewoon rechtstreeks had moeten worden geïnvesteerd in wijken en sociale huurwoningen in plaats van 1,7 miljard achter de hand te moeten houden voor derivatentransacties en de afloop daarvan?

De heer **De Vries**: Wij zetten heel veel geld in. Volgens mij heeft Vestia altijd veel investeringen gedaan, veel meer dan de rest. Het is dus de vraag of dat ook nog ingezet kon worden. Nou, volgens mij waren er niet heel veel plannen beschikbaar. Uiteindelijk is, doordat Vestia een heel goede positie had, ook SGBB overgenomen -- tenminste, dat werd verzocht vanuit het ministerie -- en later Stadswonen, om geld in te zetten voor de

volkshuisvesting. Ik denk juist dat Vestia door de treasury heel veel heeft kunnen inzetten voor de volkshuisvesting.

De **voorzitter**: We hebben ook gezien waarop dat uitliep. We komen straks uitgebreid terug op uw verantwoordelijkheid voor die 2 miljard en dat bijna-faillissement. Ik heb het nu even over de getallen die u zelf noemde tegen collega Bashir: 1,7 miljard, nog 1 miljard swap en zoveel miljard bestedingsruimte/faciliteringsruimte enzovoorts. Mijn vraag, waarvan ik echt hoop dat u er rechtstreeks antwoord op wilt geven, is: was dat geld niet allemaal veel beter rechtstreeks aan sociale volkshuisvesting besteed, in plaats van aan het opvangen van de mogelijke kosten van de zeer vele uiterst ingewikkelde derivatenproducten?

De heer **De Vries**: Dat geld was ook bestemd voor de volkshuisvesting. Kijk, zo'n threshold is een krediet dat je hebt bij een bank. Daar kan ik niets mee voor de volkshuisvesting. Kasgeld gebruikten we wel voor de volkshuisvesting. Maar we investeerden juist heel veel en verkochten dus ook heel weinig.

De **voorzitter**: Nou ja, ik kan de vraag ook andersom stellen. Mijnheer De Vries, ik ken een heel grote corporatie in Rotterdam met tienduizenden huurwoningen. Zij heeft nooit derivaten afgesloten, zij vertrouwde gewoon op borging en daardoor op het rentevoordeel dat je sowieso al hebt. Zij is niet failliet gegaan voor bijna 2 miljard euro. Dat is eigenlijk de vraag. Alle bedragen die u nu opsomt, hadden toch beter gewoon rechtstreeks naar de huurders kunnen vloeien en naar investeringen in woningen?

De heer **De Vries**: Dat is toch ook gebeurd? Dat is gebeurd door 1% lagere rentelasten. Wij bespaarden 50 miljoen. Dat is ook bij de huurders teruggekomen in lagere huurverhogingen dan gemiddeld. Er is veel meer geïnvesteerd. Er zijn mooie projecten neergezet.

De **voorzitter**: Als het voordeel 50 miljoen per jaar is en je verliest uiteindelijk 2 miljard, doe je er 40 jaar over om weer bij te komen.

De heer **De Vries**: Ja, maar waarom is er 2 miljard verloren? Niet door Vestia; dat is door de minister bepaald.

De **voorzitter**: Even een andere vraag ...

De heer **De Vries**: Ik wil nog even zeggen dat het verlies wordt bepaald als men verkoopt. Dat is net zoals bij een belegging: je verkoopt op het laagste punt.

De **voorzitter**: Ja. Even een andere vraag in dit verband, mijnheer De Vries. We zien een heleboel derivaten. Soms zijn die redelijk overzichtelijk, zoals ze vaker worden gebruikt voor het afdekken van renterisico's, dus swaps. Met een dure term noemen ze dat ook wel plain vanillas, waarbij je de variabele en de vaste rente met een bank of een andere partij tegen elkaar uitruilt. Zo dek je je renterisico's af. Daarnaast zien we bij Vestia een gigantische batterij aan gestapelde derivaten, de zogenaamde gestructureerde producten. Die hangen samen met allerlei ingewikkelde indices. We zien ook geschreven swaptions. Vestia maakt zelf een financieel product, dat waarschijnlijk door een bank is verzonnen, en zet het dan ook weg bij een bank en krijgt er een premie voor terug. Je verkoopt een product dat je zelf schrijft. In hoeverre is dat bij een woningcorporatie nog te linken aan het afdekken van renterisico's op de leningen die staan tegenover de aankoop van woningen?

De heer **De Vries**: Zoals ik u net al heb verteld, gingen wij uit van lagere rentelasten. Het schrijven van een optie heeft dus niet geleid tot gelijke premie-uitbetaling. Dat hebben wij verdisconteerd in de rentelasten. Daar komt het dan dus in terecht. Als Vestia konden wij toentertijd dus mooie woningen bouwen, omdat we gewoon lagere rentelasten creëerden en ons hadden ingedekt tegen lage rentelasten. Daardoor konden projecten dus wel doorgaan die anders niet waren doorgegaan.

De **voorzitter**: Ik kom op de spreadsheet waarover u het had, waarin al die ingewikkelde producten samenkwamen. Stel dat u onder de tram was

gelopen. Hoe was het dan met Vestia gegaan terwijl die spreadsheet bij een treasury van twee mensen lag?

De heer **De Vries**: De treasury had iets meer mensen, maar de spreadsheet was voor mij een hulpmiddel om te kijken welke positie we nodig hadden. De uiteindelijke derivaten werden gewoon geadministreerd in SG door mijn backoffice. Alle contracten waren dus gewoon aanwezig.

De **voorzitter**: Vanochtend hebben we mijnheer Greeven hier gehad. Hij zei tegen ons: "Ik heb die spreadsheet van mijnheer De Vries gezien. Als ik alles bij elkaar optel, dan heeft hij in de tijd dat ik er zat en kon zien hoe Marcel de Vries omging met derivaten, de complete portefeuille, die toch boven de 20 miljard euro opliep, ook weleens een keer volledig geherstructureerd. Het totale volume ligt dus boven de 40 miljard". Wat zegt u daarop?

De heer **De Vries**: Dat beeld herken ik niet. Ik heb wel het nodige geherstructureerd, maar of dat 40 miljard is, weet ik niet. U spreekt wel over de bruto notional. Dat heeft niets met indekken te maken. U zegt "stapelen", maar het heeft ook te maken met posities die elkaar verlengen. Die worden dan dubbel geteld.

De **voorzitter**: Ja.

De heer **De Vries**: Ik kan daar een voorbeeldje van geven. Stel dat u nu een derivaat afsluit voor één jaar, en ik sluit tegelijkertijd, startend over een jaar, en nog een keer een jaar, en nog een keer een jaar, en dat dan vijf keer, dan heb ik voor vijf jaar een positie van bijvoorbeeld 100 miljoen ingedekt, maar ik heb 500 miljoen aan bruto notionals. Maar ik heb maar een positie van 100 miljoen.

De **voorzitter**: Ja, en Vestia was een woningcorporatie.

De heer **De Vries**: Ja, maar ik ben niet de enige die dit zo doet.

De **voorzitter**: Mijnheer De Vries, ik schors deze vergadering voor korte tijd.

Schorsing van 14.27 uur tot 14.42 uur.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Bashir.

De heer **Bashir**: Mijnheer De Vries, wij hebben begrepen dat u geregeld presentaties hield voor andere partijen buiten Vestia over derivaten en hoe je met risico's moest omgaan.

De heer **De Vries**: Dat klopt.

De heer **Bashir**: Kunt u ons vertellen welke partijen allemaal geïnteresseerd waren?

De heer **De Vries**: Ik heb een presentatie gegeven bij het WSW, volgens mij bij het 25-jarig jubileum. Toen heb ik ook uitgelegd welke producten Vestia gebruikte en hoe we daarmee omgingen. Ik ben daar dus compleet transparant in geweest. Ik heb bij het Centraal Fonds een presentatie gegeven. Ik heb ooit een presentatie gegeven over hoe het werkte met derivaten bij de vier grootste gemeenten en het ministerie. Ook op Public Treasury heb ik volgens mij eens een keer iets gezegd.

De heer **Bashir**: Kreeg u vaak kritische vragen?

De heer **De Vries**: Kritische vragen? Dat viel wel mee eigenlijk.

De heer **Bashir**: Hoe werd u door de buitenwacht gezien, in uw eigen beleving?

De heer **De Vries**: Poeh. Ik denk wel goed, dat Vestia het goed deed.

De heer **Bashir**: Klopt het dat u door de externe financiële toezichthouder, het Centraal Fonds, bent gevraagd en ook bent betaald om als deskundige les te geven aan de sector over derivaten?

De heer **De Vries**: Dat klopt niet. Ik ben wel gevraagd om een presentatie te geven, maar ik ben niet betaald.

De heer **Bashir**: U bent niet betaald?

De heer **De Vries**: Nee.

De heer **Bashir**: Hebt u het uiteindelijk ook gedaan, dat lesgeven?

De heer **De Vries**: Ik heb niet lesgegeven. Ik heb gewoon een presentatie gegeven.

De heer **Bashir**: U noemt het een presentatie.

De heer **De Vries**: Misschien dat zij het als les zien, maar ik heb een presentatie gegeven over wat Vestia zoal deed.

De heer **Bashir**: Dat was eenmalig, die presentatie?

De heer **De Vries**: Dat was eenmalig. Daarvóór heb ik bij het Centraal Fonds ook wel gesproken over hoe Vestia haar derivaten deed, ja.

De heer **Bashir**: Wat zegt het volgens u over de externe financiële toezichthouder, het Centraal Fonds, dat het iemand van een woningcorporatie, iemand die al actief is in de sector, vraagt om een presentatie te geven aan andere corporaties?

De heer **De Vries**: Nou, dat het een vrij nieuwe wereld was voor het Centraal Fonds. Ze kwamen dat ook tegen bij andere corporaties. Ze wisten dat Vestia dat deed, maar ook andere controleurs -- zoals ik het maar even

noem -- van het Centraal Fonds hadden ermee te maken. Ze wilden er gewoon wat meer van weten. Ik heb die presentatie gegeven voor heel veel mensen van het Centraal Fonds en ook van het ministerie.

De heer **Bashir**: U gaf vaak presentaties. U werd zelfs door de externe financiële toezichthouder gevraagd om presentaties te geven. Maakte u zich geen zorgen over het feit dat er blijkbaar zo weinig kennis over derivaten was in de sector, terwijl ze wel vaak werden gebruikt?

De heer **De Vries**: Ik zou niet zeggen "weinig kennis". Kijk, het Centraal Fonds schoof dit meer af naar het WSW. Het WSW heeft het ook naar zich toegetrokken. Ik denk alleen dat het Centraal Fonds op een gegeven ogenblik merkte dat derivaten of allerlei soorten leningen heel breed in de sector werden gebruikt en daar dus meer van wilde weten.

De heer **Bashir**: Ik ga met u verder naar het jaarverslag over 2008. Naar aanleiding daarvan maakt een aantal banken zich ernstig zorgen over de risico's van de derivaten bij Vestia. Wat hebt u gedaan met die zorgen en met de waarschuwingen die zij hebben geuit?

De heer **De Vries**: Ik vond het opvallend. U hebt het vorige week ook al gevraagd. De banken verkopen je eerst allerlei producten, dus ook gestructureerde producten. Allemaal. Op een gegeven ogenblik hebben ze daar problemen mee. Niet alle banken, maar met de ING hebben we dat gehad. De Rabobank heeft in 2010 de derivatenlijn zelfs uitgebreid. ABN AMRO had een probleem omdat door de fusie met Fortis de Vestia-portefeuille gewoon te groot werd. ABN AMRO zei dus: wij kunnen in ieder geval geen nieuwe posities doen. Dat kan ik dan ook nog wel begrijpen.

De heer **Bashir**: U hebt geen acties ondernomen nadat zij zeiden zich zorgen te maken?

De heer **De Vries**: Kijk, ABN AMRO begrijp ik; die zit vol. Rabobank heeft nieuwe lijnen, dus daarover hoef ik mij niet zo'n zorgen te maken. Met ING

lag dat anders. Mijn ervaring was dat ING niet echt mee kon, zeg maar. ING kwam bij mij: wij willen ook een CSA-contract. Wij hadden geen CSA-contract met ING. Bij alle banken hadden wij een threshold van 50 miljoen afgesproken. Daar had Vestia één lijn in. ING wilde daar niet aan beginnen. Eigenlijk is dat het begin geweest van de beëindiging van de relatie.

De heer **Bashir**: Ja, want ING heeft de relatie uiteindelijk opgezegd. Althans, dat staat in de brief die naar Vestia is gestuurd.

De heer **De Vries**: Ja?

De heer **Bashir**: Vorige week was de heer Staal hier. Hij heeft verteld dat hij de relatie zelf heeft opgezegd. Hoe is het nu precies gegaan?

De heer **De Vries**: De heer Verbrugge, een relatieleider van ING, belde mij op en kwam gelijk met de mededeling: wij zeggen de kredietrelatie met Vestia op. Daar was ik wel verrast over. "Wij willen dat jullie gelijk de derivaten gaan unwinden", dus tegensluiten en afrekenen. Ik zei: nou, ik zou dan toch wel graag wat meer uitleg hebben, en ik denk mijn bestuur ook. Er werd een gesprek gepland. Dat gesprek liep eigenlijk helemaal niet. De heer Staal was nogal verbolgen en zei: "Ik wil eigenlijk niet meer verder praten. Ik zeg alles op!". Alle rekeningen, dus. Zij hadden het krediet opgezegd, maar hij zei: voor mij is het alles, dus ook de rekeningen. Dat zou ook consequenties hebben voor ING Vastgoed.

De heer **Bashir**: Dus?

De heer **De Vries**: Dus ...?

De heer **Bashir**: Dus voordat het gesprek heeft plaatsgevonden, was er al een ...

De heer **De Vries**: ING is begonnen, als u dat wilt weten ...

De heer **Bashir**: Ja.

De heer **De Vries**: ... over het kredietverhaal. ING is daar dus de aanleiding. Als ik zo achteraf kijk, denk ik dat ze ruimte hebben gelaten om daarover te praten. Er is eigenlijk nooit over gepraat. Daar is die brief uitgekomen. Staal heeft tijdens dat gesprek al gezegd: we stoppen ook met de rest.

De heer **Bashir**: Dus concluderend: voordat de heer Staal zei dat hij de relatie opzegde, had ING dat feitelijk al gedaan.

De heer **De Vries**: De kredietrelatie.

De heer **Bashir**: De kredietrelatie inderdaad.

De heer **De Vries**: Dat is dus ... We hadden een kasgeld van 45 miljoen euro en zij wilden van alle derivaten af.

De heer **Bashir**: Hoe kan het dat in de beleving van de heer Staal Vestia de partij was die de kredietrelatie opzegde?

De heer **De Vries**: Dat vind ik een wat lastige vraag, maar misschien is het: wie trekt de grootste broek aan? Hij zegt dan dat hij de rekening heeft opgezegd en de totale relatie. Ja, dat vind ik een lastige. In feite is ING begonnen.

De heer **Bashir**: Wat was eigenlijk uw eigen rol daarin? De heer Staal en ING hebben naar elkaar toe de relatie opgezegd, maar wat was uw rol?

De heer **De Vries**: Kijk, ik wilde de banken allemaal gelijk behandelen. Mijn discussiepunt was dat wij geen CSA met een threshold van nul zouden tekenen, waarbij Vestia gelijk 30 miljoen moest betalen aan ING. Dat vond ik niet terecht. Verder hadden zij de opmerking dat wij deden aan balansverlenging. Dat vind ik eigenlijk ook al vreemd, want ING heeft geld geleend van Vestia in die jaren. Ik denk: dan weet je dat ik aan

balansverlenging doe; waarom zeg je dit dan? Ik vond het dus ook wel weer gezochte argumenten. Wat ook speelde, is dat met name vanuit Londen nog heel veel banken gewoon zaken wilden doen met Vestia en wel een threshold van 50 miljoen wilden geven.

De heer **Bashir**: Op een gegeven moment heeft ING een brief opgesteld, waarin in ferme taal wordt uitgehaald naar ING.

De heer **De Vries**: U bedoelt waarschijnlijk een brief van Vestia.

De heer **Bashir**: Vestia heeft een brief opgesteld richting ING.

De heer **De Vries**: Ja.

De heer **Bashir**: De heer Staal heeft die brief ondertekend, maar hij vertelde hier dat hij hem niet zelf heeft geschreven. Was u degene die deze brief heeft geschreven?

De heer **De Vries**: Ik ben het nagegaan en ik heb in ieder geval een concept gezien dat ik getypt heb.

De heer **Bashir**: Oké.

De heer **De Vries**: Of dat de definitieve versie is? Die heb ik niet in mijn bezit. Ik vermoed dat dat ongeveer wel zo is, alleen herken ik de terminologie niet die u vorige week gebruikte.

De heer **Bashir**: Die staat wel in de brief, hè?

De heer **De Vries**: Ja, maar u haalt allerlei dingen bij elkaar die overal ergens staan, maar dat is wel in verschillende contexten gebeurd.

De heer **Bashir**: Ja, maar het staat wel in de brief.

De heer **De Vries**: Het staat wel in de brief, maar overal een woordje.

De heer **Bashir**: Ja.

De heer **De Vries**: En u haalt dat populistisch bij elkaar. Dat vind ik niet helemaal terecht.

De heer **Bashir**: Die woorden vielen ons op, omdat Vestia één persoon in de backoffice had en één persoon in de frontoffice. Als je dan zo hard uithaalt naar een bank, is dat wel opvallend, vonden wij. Daarom heb ik die dingen genoemd. Ze staan gewoon in de brief.

De heer **De Vries**: Het staat wel in de brief, maar in een andere context. Dat wil ik wel duidelijk zeggen. Het staat er niet zoals u het toen meldde.

De heer **Bashir**: Maar wel in de brief.

De heer **De Vries**: In allerlei woorden en in allerlei varianten.

De heer **Bashir**: Dan ga ik met u verder naar de brief van ABN AMRO. ABN AMRO zette in 2009 kritische kanttekeningen bij de derivatenportefeuille. Wat was uw rol in de gesprekken naar aanleiding hiervan?

De heer **De Vries**: Wat bedoelt u met "uw rol"?

De heer **Bashir**: Hebt u met de bank gesproken? Hebt u vervolgens actie ondernomen richting bijvoorbeeld de heer Staal of uw eigen baas, de heer Wevers?

De heer **De Vries**: Ik kan me deze brief niet zo heel goed herinneren. Ik weet alleen dat er discussie over was dat de portefeuille door de fusie van ABN AMRO en Fortis te groot werd. Op zich kan ik dat begrijpen, maar ABN AMRO legde het probleem bij Vestia neer, terwijl ik zelf dacht: ja, maar wie fuseert er nou?

De heer **Bashir**: U zegt dus dat de zorgen van ABN AMRO alleen het te groot worden van de portefeuille betroffen en niet zozeer het feit dat Vestia een grote portefeuille had?

De heer **De Vries**: Dat laatste kan ik mij niet zo herinneren. Bij elkaar was het bij ABN AMRO een grote portefeuille, ik denk de grootste portefeuille van dat moment.

De heer **Bashir**: Hebt u daarna nog zaken gedaan met ABN AMRO?

De heer **De Vries**: Er zijn in ieder geval zaken gedaan in 2011.

De heer **Bashir**: Was dat het aangaan van nieuwe contracten of het opnieuw afsluiten van ...?

De heer **De Vries**: In ieder geval nieuwe contracten, ja.

De heer **Bashir**: En tegelijkertijd ook het sluiten van contracten?

De heer **De Vries**: Tegengestelde posities, dus dat betekent ook dat het risico wordt verminderd.

De heer **Bashir**: Het risico voor ABN AMRO?

De heer **De Vries**: Ja, en eigenlijk ook voor Vestia op ABN AMRO als tegenpartij.

De heer **Bashir**: Zijn er nog andere banken die kritische vragen hadden over of kanttekeningen hebben geplaatst bij het handelen van Vestia?

De heer **De Vries**: Wij hadden elk jaar wel een gesprek met alle banken. Elk jaar krijg je een kredietcommissie. Elk jaar werd dus wel gevraagd hoe de portefeuille in elkaar zat, welke kredietlijnen er waren, hoe Vestia ervoor

stond, wat de meerjarenbegroting was en dat soort zaken. Ik schat het niet in als heel kritisch, maar ...

De heer **Bashir**: U zegt dus dat u door niemand van de banken bent gewaarschuwd, behalve dan door ING en ABN AMRO?

De heer **De Vries**: ING is een ander geval, vind ik, maar de andere eigenlijk niet, nee. Zoals ik het me kan herinneren, zijn ze ook allemaal gewoon doorgegaan met het doen van transacties. Zij steunden ook op de voorwaarden die ik had.

De heer **Bashir**: Was het Waarborgfonds eigenlijk goed geïnformeerd over de samenstelling van de derivatenportefeuille van Vestia?

De heer **De Vries**: Daar ging ik wel van uit, ook omdat het in de jaarrekening stond. Als je het achteraf bekijkt, zeggen ze dat ze er niet zo goed zicht op hadden.

De heer **Bashir**: Aan wie lag dat? Leverde u alle informatie aan die zij vroegen?

De heer **De Vries**: Zoals ik dacht, wel. Ze hebben mij niet gevraagd om een ander soort informatie aan te leveren. Ik refereerde net al aan een brief van 30 september, waarin ze de derivatenposities van alle corporaties opvroegen. Dan denk ik: het ligt toch echt aan hen.

De heer **Bashir**: Het Waarborgfonds had ook een derivatentool. Daarvoor moest per kwartaal informatie worden aangeleverd. Dat deed u?

De heer **De Vries**: Dat deden wij niet. We hadden afgesproken ... De portefeuille van Vestia was groot. Wij hoefden dat niet te doen. Zij zouden daar zelf wel voor zorgen.

De heer **Bashir**: Het Waarborgfonds heeft dus tegen u gezegd dat u niet alle informatie aan hem hoefde te leveren?

De heer **De Vries**: Ja. We konden een aantal dingen ook niet kwijt.

De heer **Bashir**: Sorry?

De heer **De Vries**: In die tool konden wij niet alles kwijt. Het was ook te veel. Zij zouden dat dus zelf doen.

De heer **Bashir**: Waarom kon u niet alles kwijt in die tool?

De heer **De Vries**: Omdat er verschillende rentepercentages of bepaalde producten werden gebruikt. Het was gewoon heel standaard, zeg maar.

De heer **Bashir**: Vestia kon dus niet alle informatie leveren omdat de tool niet toereikend was?

De heer **De Vries**: Vestia kon de informatie niet in de tool krijgen, zeg maar. Ik heb die tool verder ook niet gezien. We hebben erover gesproken. Ze hebben de portefeuille gezien, ze hebben ook de accountantsrapporten gezien en hebben daar verder geen vragen over gesteld, behalve in 2011 dan.

De heer **Bashir**: U hebt ook niet met elkaar afgesproken dat als de tool niet voldeed, u langs de tool heen de informatie zou leveren die nodig was?

De heer **De Vries**: Wij hebben de informatie geleverd die bekend was. Wij hebben die elk jaar ingeleverd bij CorpoData. Ook bij de bespreking van 2010 heb ik informatie aangeleverd, omdat ze daarnaar vroegen. Ik heb verder geen andere signalen gekregen dat ik iets moest aanleveren.

De heer **Bashir**: Met wie had u contact binnen het Waarborgfonds?

De heer **De Vries**: Martijn Rink onder anderen. Onze relatiemanager was Sylvia Bakker.

De heer **Bashir**: Heeft Martijn Rink of Sylvia Bakker weleens opmerkingen gemaakt over de derivatenportefeuille van Vestia, dus waarschuwingen in de zin van "let op"?

De heer **De Vries**: Niet dat ik me zo kan herinneren, geen echte waarschuwingen in de zin van "let op". Het was meer in de zin van inzichten krijgen. Dat is in 2010 gebeurd.

De heer **Bashir**: Zij hebben dus nooit gezegd dat u niet te veel hooi op uw vork moest nemen?

De heer **De Vries**: Dat hebben zij in mijn herinnering niet gezegd, nee.

De heer **Bashir**: U zegt dus eigenlijk dat u altijd volledig hebt meegewerkt aan vragen van het Waarborgfonds en het Centraal Fonds, de externe financiële toezichthouder?

De heer **De Vries**: In zoverre wel, ja.

De heer **Bashir**: Dus u zegt dat het nooit is voorgekomen dat Vestia deze partijen informatie heeft geweigerd, terwijl ze er wel om vroegen?

De heer **De Vries**: Dat is wel voorgekomen. Op verzoek van de heer Staal zijn er in ieder geval geen kwartaalrapportages gegeven. Ook is er weleens wat moeilijk gedaan over de derivatenposities, maar uiteindelijk is het wel allemaal aangeleverd.

De heer **Bashir**: Waarom wilde de heer Staal de kwartaalrapportages niet leveren?

De heer **De Vries**: Hij wilde die informatie gewoon niet delen met anderen. Hij vond sommige dingen ook niet nodig, vanuit zijn perspectief. Dan luister ik.

De heer **Bashir**: We hebben de afgelopen weken naar verhoren geluisterd. Wat daarin opvalt, is dat naar voren komt dat u voor de heer Rink van het Waarborgfonds een belangrijke partij was in het ontwikkelen van het EMTN-programma. Dat is het programma voor kortlopend schuldpapier. Heeft deze afhankelijkheid van het Waarborgfonds meegespeeld bij het beoordelen welke informatie ze wel of niet van u nodig hadden?

De heer **De Vries**: Dat zou ik eigenlijk niet weten.

De heer **Bashir**: Hoe kijkt u terug op dat programma?

De heer **De Vries**: Nou, achteraf eigenlijk niet zo best. Vestia heeft getracht om eraan mee te doen en heeft ook haar financieringsstructuur daarop aangepast, dus door heel veel kort te financieren. Dat startte al in 2007, 2008, door twee- of driejaars te financieren om een volume op te bouwen. Je moest namelijk met een volume de markt in. Vestia deed dat en Ymere deed dat. Waar we tegenaan liepen, is dat het er maar niet van kwam. In 2011 moest je dan eigenlijk verlengen, maar dat werd toen dus niet toegestaan. Daar heb ik dan wel moeite mee.

De heer **Bashir**: Kort samengevat was het Waarborgfonds bezig om een eigen schuldpapierprogramma te ontwikkelen, zodat het zelf schuldpapier kon uitgeven.

De heer **De Vries**: Het liefste hadden ze dat zo gewild, ja.

De heer **Bashir**: Ja. U hielp daarbij, omdat u een van de deskundigen in de sector was?

De heer **De Vries**: Ja. Ze hadden Vestia daarvoor nodig omdat Vestia grote volumes deed, omdat het een grote corporatie was.

De heer **Bashir**: Achteraf gezien zegt u dat dit geen goede ontwikkeling was?

De heer **De Vries**: Achteraf gezien zeker, ja. Het was geen goede ontwikkeling.

De heer **Bashir**: Waarom?

De heer **De Vries**: Ik legde u net uit dat wij onze financieringslooptijden erop aanpasten, op twee- en driejaarspapier. Dat betekende dat we heel veel moesten herfinancieren. De opbouw was dat Vestia elk jaar 1 miljard euro nodig had. In 2011 kwam hij dus niet, terwijl hij in 2008 c.q. 2009 al geborgd was. Als ik daar 30 jaar had aangetrokken, had Vestia helemaal niet zo'n probleem gehad.

De heer **Bashir**: Op een gegeven moment hebt u namens Vestia allerlei producten ter goedkeuring voorgelegd aan het Waarborgfonds.

De heer **De Vries**: Meestal deed de bank dat.

De heer **Bashir**: Die keurde altijd alles goed?

De heer **De Vries**: Ik heb nooit gehoord dat het niet goed was.

De heer **Bashir**: Komt dit ook doordat ze u als deskundige zagen en dachten: het zal wel oké zijn want de heer De Vries heeft het al bekeken?

De heer **De Vries**: Dat weet ik niet. Er zijn ook producten geweest die eerder door een andere corporatie zijn gedaan.

De heer **Bashir**: Zij hadden u nodig als deskundige. U had al naar de producten gekeken, dus zij gingen er dan van uit dat het wel goed zou zitten.

De heer **De Vries**: Dat zou u aan hen moeten vragen. Dat weet ik niet.

De heer **Bashir**: Wat is uw eigen waarneming?

De heer **De Vries**: Het zou kunnen. Ik weet dat niet.

De heer **Bashir**: Had u het gevoel dat het Waarborgfonds heel erg op u leunde als het om derivaten ging?

De heer **De Vries**: Deels, denk ik.

De heer **Bashir**: Kunt u voorbeelden noemen?

De heer **De Vries**: Nou ja, "wat vind jij ergens van?" Ik heb net een voorbeeld gegeven waarvan ik zei: nou, ik zou dat product niet doen. Dat heb ik ook gezegd. Ik vond het te risicovol voor een corporatie.

De heer **Bashir**: En uw mening telde heel erg zwaar?

De heer **De Vries**: Dat gold voor Vestia dan. Ik heb het in ieder geval niet gedaan. Dat bepaal je dan zelf.

De heer **Bashir**: In 2008 en 2009 brengt Deloitte een rapport uit, waarin wordt bevestigd dat Vestia voldoet aan de regels voor kostprijs-hedgeaccounting. Hoe heeft Deloitte dat onderzoek uitgevoerd?

De heer **De Vries**: Ze hebben daar specialisten voor, FAS, die zijn gespecialiseerd in kostprijs-hedgeaccounting. Wat zij gedaan hebben, is vragen: waarom heb je derivaten nodig? Ze gingen dus kijken naar de basis, de meerjarenbegroting. Daaruit komen de leningen. Die leningen komen uit de exploitatie en de investeringen van Vestia. Zij zijn dus gaan kijken naar de

investeringen van Vestia. Ligt er een projectdossier? Zijn er verplichtingen aangegaan? Zij hebben dus gekeken naar de hardheid van de investeringen. In het verleden weken de begrotingen van Vestia niet veel af van wat eerst geprognosticeerd was. Op die basis hebben ze het vertrouwd. Op die basis hebben ze gekeken: oké, je hebt dat soort derivaten nodig. Vestia dekte in op bestaande leningen, maar ook op nieuw aan te trekken leningen in de toekomst. Dat hebben zij dus allemaal gecontroleerd, alsmede het model.

De heer **Bashir**: De FAS waarover u het had, waren de interne deskundigen van Deloitte?

De heer **De Vries**: Dat is een adviesbureau van Deloitte. Het valt onder de vlag van Deloitte, ja.

De heer **Bashir**: Wat was uw mening over hun kennis? Wisten zij waar het allemaal over ging?

De heer **De Vries**: Ik heb daar wel wat aan gehad, zeker in de verslaggeving. De regelgeving veranderde in 2008. Ze hebben de toelichting op de jaarrekening zeg maar voorgekauwd. Ze hebben aangegeven wat er allemaal in moest staan.

De heer **Bashir**: Het waren dus echte deskundigen.

De heer **De Vries**: Ze waren voor mij wel deskundig, ja.

De heer **Bashir**: Hebben zij alle derivatencontracten bekeken?

De heer **De Vries**: Dat denk ik niet. Dat weet ik ook niet, omdat dat bij de backoffice wordt gecontroleerd. Een deel wordt gedaan door de gewone accountant, zeg maar, die kijkt naar de derivatencontracten die afgesloten zijn. Een deel hebben zij gedaan. Ze hebben ook de bijzondere producten bekeken, hoe die werkten en dat soort dingen.

De heer **Bashir**: Hebt u daar zelf nog iets aan gehad bij uw eigen beoordeling van de derivaten?

De heer **De Vries**: Zeker het eerste jaar, om voor jezelf de zaken vast te leggen. Hoe moet je het vastleggen? Daaruit kwam ook een verbetering voort van de spreadsheet die ik gebruikte. Wij hanteerden negen blokken, dus wij wisten precies wat wij op 1 januari 2020 voor positie hadden. Zij hebben ons geholpen met hoe je dat zou kunnen opbouwen.

De heer **Bashir**: Hoe lang hebben zij eigenlijk gedaan over het bekijken van de derivatencontracten?

De heer **De Vries**: Een aantal weken.

De heer **Bashir**: Ik stel die vraag niet zomaar. In 2011 hebben de financieel specialisten van adviesbureau Cardano drie maanden nodig gehad om de portefeuille met alle contractdetails volledig in kaart te brengen. Was u verbaasd dat dit zo lang moest duren?

De heer **De Vries**: Dat is voor mij nieuw, die drie maanden. Ik ben daar wel verbaasd over.

De heer **Bashir**: Waarom?

De heer **De Vries**: Dat het drie maanden duurde.

De heer **Bashir**: U zegt dat de producten niet zo ingewikkeld waren dat je er drie maanden voor nodig hebt?

De heer **De Vries**: Nou, kijk, ik denk dat het een andere aanpak is. Deloitte bekijkt wat er is geregistreerd. Cardano heeft, zoals ik het me kan herinneren, alles opnieuw ingevoerd in zijn eigen systemen. Dat is natuurlijk een andere werkzaamheid.

De heer **Bashir**: Zoals wij het hebben begrepen, hebben zij ook naar de clausules gekeken, bijvoorbeeld naar toezichtbelemmerende clausules en andere dingen die in de contracten stonden.

De heer **De Vries**: Zo kan ik het me niet gelijk herinneren. Dat is misschien later gebeurd. Dat heeft De Brauw gedaan. Toen de aanwijzing van 13 december kwam -- tenminste: die was gegeven maar werd weer ingetrokken -- werd vanuit Vestia, met een aantekening van De Brauw, gemeld: "Weet waar u aan begint. Dat is een reden voor de banken om zaken in één keer op te zeggen."

De heer **Bashir**: Voordat ik het woord aan de voorzitter geef, stel ik een laatste vraag aan u. Als Cardano, een adviesbureau dat zich bezighoudt met derivaten, drie maanden nodig heeft om naar de derivatenportefeuille van Vestia te kijken, wat zegt dat dan over de organisatie van Vestia en de administratie van de derivaten door Vestia? Als zij blijkbaar drie maanden nodig hadden, hebt u alles dan wel goed in kaart gebracht voor uzelf?

De heer **De Vries**: Nou, ze hebben niet alleen de derivaten in kaart gebracht, maar ook de leningen. Vestia doet al lang in derivaten en leningen, dus dat is in zoveel jaren opgebouwd en geadministreerd. Zij bekijken natuurlijk de marktwaarde. Ze hebben discussies met banken over de marktwaarde. Ik weet niet wat zij in die drie maanden precies hebben gedaan.

De heer **Bashir**: Maar het verbaast u niet dat er blijkbaar drie maanden nodig waren om naar de leningen en derivaten te kijken?

De heer **De Vries**: Het verbaast me dus wel dat het zo lang duurde.

De heer **Bashir**: Verbaast u zich dan meer over uw eigen administratie of over de traagheid -- volgens u -- van Cardano?

De heer **De Vries**: Daar doe ik geen uitspraken over, over Cardano. Dat weet ik niet.

De heer **Bashir**: Over uw eigen administratie ...?

De heer **De Vries**: Ik heb het op een andere manier geregistreerd dan zij het doen.

De heer **Bashir**: Ja, maar blijkbaar hadden zij daar niet zoveel aan, aangezien ze er nog drie maanden naar moesten kijken.

De heer **De Vries**: Zij gebruiken liever hun eigen systemen en willen ook naar de contracten kijken.

De **voorzitter**: Mijnheer De Vries, ik ga even kort terug naar de treasury, de kasbeheerafdeling van Vestia. U was de frontoffice. U deed alle transacties. Binnen de treasury was u de baas, zeg maar. Toch?

De heer **De Vries**: "Baas" is een groot woord. De heer Wevers was de baas.

De **voorzitter**: Maar binnen de treasury als gescheiden functionele afdeling ...

De heer **De Vries**: ... was ik de frontoffice. Functioneel gaf ik leiding aan de backoffice.

De **voorzitter**: Uit hoeveel personen bestond die?

De heer **De Vries**: Anderhalf, zou ik willen zeggen. Een persoon deed de registratie. Een andere persoon hielp mee met het verzamelen van cashmanagementgegevens. Later is er ook ingehuurd van SG, omdat de backoffice gedeeltelijk uitviel.

De **voorzitter**: Vanaf wanneer was dat?

De heer **De Vries**: Ik denk 2010, 2011.

De **voorzitter**: Alle jaren ervoor was er dus 1,5 fte of anderhalve persoon?

De heer **De Vries**: Ja, dat wel.

De **voorzitter**: Met uzelf erbij was de treasury dus 2 à 2,5 fte.

De heer **De Vries**: Ja. Dat kunt u wel stellen, ja.

De **voorzitter**: Eerder zei u "wij", "meerdere personen" en "meer dan twee". Ik vroeg me dus even af hoe, wie en wat. In de spreadsheet zien we uiteindelijk ongeveer 400 derivatencontracten. Het volume is toch zeker meerdere miljarden euro's ...

De heer **De Vries**: Niet alleen in de spreadsheet; het werd geregistreerd in een SG-systeem.

De **voorzitter**: Een SG-systeem. Het volume was meerdere miljarden euro's. In ons eerdere onderzoek hebben we van een heleboel mensen, niet alleen de heer Erents maar ook mensen van banken, gehoord dat je normaal een afdeling van minimaal tien man zou moeten optuigen om een portefeuille van een dergelijke omvang en complexiteit te bestieren. Hoe deed u dat dan?

De heer **De Vries**: Ik heb het mezelf makkelijk gemaakt door alles te verdelen in negen blokken: zes blokken van een zesmaands-Euribor en drie blokken van een driemaands-Euribor. Ik deed alles dus over negen blokken. Alles werd op de eerste afgesloten. De leningen werden ontvangen en betaald en de rente werd betaald op de eerste. De huren kwamen veelal ook op de eerste binnen. Ik liet alles dus over de eerste lopen. Je beperkt daarmee al heel veel werk.

De **voorzitter**: Zegt u dat u met uw systeem altijd in staat was om van alle complexe producten -- er zaten echt onvoorstelbaar ingewikkelde derivatencontracten bij -- de marktwaarde te bepalen?

De heer **De Vries**: Dat zeg ik niet.

De **voorzitter**: Als u dat niet zegt, is het dus "nee".

De heer **De Vries**: Nee. Kijk, van de geïndexeerde producten kon ik niet de marktwaarde bepalen, maar die waren wel gecapt en die waren geen heel groot onderdeel, wel in het bedrag maar niet van de portefeuille.

De **voorzitter**: Over het WSW zei u net tegen collega Bashir: wij gaven niet alles, want ze hadden ons al gezegd dat ze daar zelf voor zouden zorgen. Dat zei u net.

De heer **De Vries**: Ja, dat klopt.

De **voorzitter**: Dat vind ik toch vreemd, mijnheer De Vries, want hoe kunnen ze daar zelf voor zorgen als er informatie van Vestia moet komen over de derivaten die Vestia allemaal heeft?

De heer **De Vries**: Die hebben zij ook gekregen. Ze kregen die informatie per jaar.

De **voorzitter**: Welke informatie is er dan uiteindelijk niet verstrekt? U had het net over kwartaalrapportages?

De heer **De Vries**: De kwartaalrapportages.

De **voorzitter**: Nog meer niet?

De heer **De Vries**: Wat zegt u?

De **voorzitter**: Nog meer niet?

De heer **De Vries**: In eerste instantie was er ook wat moeite met de derivaten, maar die zijn later wel gegeven. Het WSW zei namelijk: dan geven we geen borging af. Dat is in 2009 of zo een keer gebeurd.

De **voorzitter**: Die treasury-aanpak van u is toch vrij wonderlijk. Alle banken die met treasuries en interne kredietcommissies werken en derivatenafdelingen hebben, zouden dus eigenlijk bij u moeten kijken hoe ze vier vijfde van hun personeel de laan uit kunnen sturen. Ze kunnen het namelijk met twee man.

De heer **De Vries**: Ja, maar ik zei ook hoe ik het had georganiseerd. Zij doen dagelijks transacties die ook dagelijks starten, zeg maar.

De **voorzitter**: Kwamen de banken dan niet bij u om van u te leren hoe het allemaal kon met die blokken?

De heer **De Vries**: Ik denk niet dat de banken het zo zouden doen. Ze kwamen wel vragen hoe ik het deed.

De **voorzitter**: Waarom zouden de banken dat niet van u leren?

De heer **De Vries**: Omdat een bank en een woningcorporatie niet vergelijkbaar zijn.

De **voorzitter**: Oké. We komen bij ING, mijnheer De Vries. ING zegt de kredietrelatie in juli 2009 op en wil ook dat u de derivaten afwikkelt. Dat betekent de facto dat ING eigenlijk gewoon af wil van Vestia als klant. In die brief staat: "ING maakt zich zorgen over het door Stichting Vestia gevoerde treasurybeleid, over de omvang van de derivatenportefeuille en de daarbij gebruikte instrumenten, alsmede de daarmee gepaard gaande geconstateerde balansverlenging." ING maakt zich zorgen over de marktwaardeontwikkeling van de derivatenportefeuille en de mogelijke optionaliteiten in de derivatenportefeuille die niet transparant zijn. ING maakt zich zorgen over de groei van de beleggingsportefeuille en de individuele

beleggingen als onderdeel daarvan, met name de illiquide positie en het Oppenheim Fonds. ING is een grote bank met heel veel financiële afdelingen. Heeft ING naar uw mening veel verstand van financiële posities en van derivaten?

De heer **De Vries**: Dat denk ik wel.

De **voorzitter**: Zij sturen deze brief. Wat doet het binnen Vestia als zo'n heel blok aan mededelingen daarin staat?

De heer **De Vries**: Nou, dat bespreek je. Ik vertelde net al dat zij een CSA-contract wilden met Vestia met een threshold van nul. Wij hadden bij alle andere banken in ieder geval een threshold van 50 miljoen. Dat wilde Vestia. Wat ik opvallend vind, is dat zij al die ingewikkelde producten wel eerst aan Vestia verkopen en daarna zeggen dat ze het er niet mee eens zijn. Ook geld lenen, dus dan doe ik aan balansverlenging ... Wij stallen dus geld bij ING. Zeker in de kredietcrisis vroeg ING: kun je ons alsjeblieft geld lenen, omdat wij zelf geen geld hebben? Dan begrijp ik de opmerking dat wij doen aan balansverlenging niet.

De **voorzitter**: Hoeveel geld heeft ING van Vestia geleend?

De heer **De Vries**: Misschien 30, 40 of 50 miljoen.

De **voorzitter**: Wanneer was dat?

De heer **De Vries**: In 2008, denk ik.

De **voorzitter**: Wij zoeken de feiten, dus dat is allemaal interessante informatie. Onder de brief die Vestia vervolgens naar ING stuurt, ná de brief waaruit ik net citeerde, dus de brief van Vestia naar ING, de brief die u op zijn minst in concept hebt opgesteld, staat de handtekening van de heer Erik Staal. U zegt dat dit een brief is die u hebt gemaakt.

De heer **De Vries**: Ik heb in ieder geval een concept gezien. Ik weet niet wat daarmee gebeurd is. Ik stelde bijna nooit brieven op. Die werden altijd door de bestuurssecretaris of mijnheer Staal zelf nagekeken.

De **voorzitter**: Mijnheer Staal heeft hier onder ede verklaard dat u die brief inderdaad opstelde.

De heer **De Vries**: Dat kan ik me niet zo herinneren. Ik heb hem misschien opgesteld; hij heeft hem in ieder geval getekend.

De **voorzitter**: Goed, maar u hebt hem opgesteld. Er staat in: "Verder is het opvallend dat meer dan tien andere banken geen moeite hebben met het gevoerde treasurybeleid van Vestia en bereid zijn om meer liquiditeiten en lijnen beschikbaar te stellen dan wel Vestia als nieuwe klant te willen verwelkomen. Misschien ligt het aan al die andere banken, maar gezien de ervaringen van de afgelopen tijd hebben wij daar twijfels over. Deze twijfels komen met name voort uit de gedane zaken van de afgelopen jaren, waarbij ING absoluut niet meekon met andere banken. Tevens is de financiële positie van die andere banken grotendeels beter dan die van ING. Misschien zegt dat ook wat." Een pagina later schrijft u: "De indruk van zowel het WSW als Vestia is echter dat ING onvoorbereid en met weinig kennis kijkt naar de nieuwe swapfaciliteit". Dat is eigenlijk op onderdelen het antwoord van Vestia aan ING. Wat zegt dat over de houding van Vestia ten opzichte van die heel grote bank met toch heel veel verstand van financiële producten, zoals u net zelf toegaf, die zich zorgen maakte over de omvang en de samenstelling van de derivatenportefeuille?

De heer **De Vries**: Wat is de exacte vraag?

De **voorzitter**: Wat betekent de reactie van Vestia naar ING toe? Waardoor is die gedreven?

De heer **De Vries**: Ik denk dat wij verbolgen waren over hoe het is gegaan: een telefoontje plegen, opzeggen en zeggen dat wij gelijk moeten afrekenen.

Volgens mij ga je niet zo met klanten om. Daardoor zit er natuurlijk een bepaalde dynamiek in die brief. Ik vertelde net al dat andere banken dus wel zaken deden met Vestia en geen problemen hadden met de portefeuille; helemaal niet.

De **voorzitter**: In de financiële wereld, waarvan u op een gegeven moment zelf deel uitmaakte omdat u als een spin in het derivatenweb zat, is het niet ongebruikelijk om klanten van financiële instellingen te belonen voor transacties. Het gaat om omvangrijke bedragen, waaraan sommige mensen en organisaties heel veel geld verdienen. Dat hebben we vanochtend ook nog gehoord van de heer Greeven. Kreeg u veel uitnodigingen voor etentjes, uitstapjes en dat soort zaken?

De heer **De Vries**: Ja, regelmatig.

De **voorzitter**: Kunt u daar wat voorbeelden van geven?

De heer **De Vries**: Etentjes: als mensen uit Londen invlogen om afspraken te maken, was het vaak zo dat ze wilden lunchen. Dan werd dat gecombineerd. Als ik in Londen was, werd dat ook gedaan. Qua uitjes waren het concerten, voetbalwedstrijden waarbij ook andere corporaties en andere partijen aanwezig waren, tennissen, de Tour de France ...

De **voorzitter**: We hoorden iets over een helikoptervlucht.

De heer **De Vries**: Dat klopt. Daar was mijnheer Van der Post ook bij, ja.

De **voorzitter**: Ja, hij zat daar ook aan boord. U ook, begrijpen we?

De heer **De Vries**: Ja. Dat stond ook gewoon in mijn agenda bij Vestia, hoor.

De **voorzitter**: Wat was de invloed van al dit fêteren door deze instellingen op uw handelen als treasurer van Vestia?

De heer **De Vries**: Niet. Het was allemaal ongeveer gelijkwaardig.

De **voorzitter**: Een helikoptervlucht en zo? Kunt u zich voorstellen dat mensen dan de indruk kunnen krijgen dat belangen verstrengeld kunnen raken?

De heer **De Vries**: Dat kan ik me zeker voorstellen. Ik was zelf ook verbaasd dat dat zo ging, zeker voor een Nederlandse bank.

De **voorzitter**: Maar u stapte wel aan boord van die heli.

De heer **De Vries**: Ja, dat was pas op de terugweg. Ik zal toch terug moeten.

De **voorzitter**: Jaja. In uw omgeving hebt u het misschien meer zien gebeuren dat mensen werden gefêteerd door banken.

De heer **De Vries**: Ja.

De **voorzitter**: Wie hebben daarvan het meest gebruikgemaakt?

De heer **De Vries**: Hoe bedoelt u dat?

De **voorzitter**: Bij corporaties of misschien bij het WSW of ...

De heer **De Vries**: Zeker het WSW.

De **voorzitter**: Ja, wie?

De heer **De Vries**: Martijn Rink. Mijnheer Van der Post heb ik net als voorbeeld gegeven, maar Martijn Rink zeker.

De **voorzitter**: Wie hebben zich het meeste laten beïnvloeden door dat hele gebeuren van feestjes, uitnodigingen, fêteren en helikoptervluchten?

De heer **De Vries**: Wat bedoelt u met "beïnvloeden"?

De **voorzitter**: Nou ja, om wellicht nog sneller, makkelijker en meer met ingewikkelde producten van banken aan de slag te gaan.

De heer **De Vries**: Dat zou het WSW kunnen zijn, maar dat weet ik niet.

De **voorzitter**: Mijnheer De Vries, u bent zelf in april 2012 aangehouden op verdenking van omkoping in relatie tot de derivatenportefeuille van Vestia. De heer Greeven zou een deel van alle fees die hij heeft verdiend, aan u hebben doorbetaald. Hoe is in eerste instantie het idee ontstaan om fees via de bank te laten betalen aan de tussenpersoon?

De heer **De Vries**: Een deel is eerst door de bank zelf geregeld in de beleggingsproducten. Bij de derivaten had hij eigenlijk geen rol, omdat hij officieel geen tussenpersoon kon zijn. Ik heb volgens mij het volgende idee aangedragen: "Nou, dan werk je als agent bij de bank. De bank betaalt jou en de corporatie betaalt niet. De bank betaalt jouw fee dus uit hun winst, dus daar hebben wij als corporatie geen bemoeienissen mee".

De **voorzitter**: U kwam dus met dit idee bij Greeven van FiFa.

De heer **De Vries**: Ja, maar dat was pas in 2004, 2005, hè?

De **voorzitter**: 2004, 2005. En de rol van Greeven zelf om het zo op te tuigen dat hij als bemiddelaar de fee gestort kreeg?

De heer **De Vries**: Hij regelde zelf de contracten. Hij deed zelf de onderhandelingen met de banken. Hij heeft volgens mij ook alle contracten op zijn naam staan. Daar had ik geen bemoeienis mee.

De **voorzitter**: Maar toen u dat idee aandroeg bij Arjan Greeven van FiFa, ging hij er dan vervolgens een deur mee verder naar de banken? Of hebt u

zelf, als mijnheer De Vries, bij de banken gezegd dat de fees aan bemiddelaar Greeven wel een goede zaak waren?

De heer **De Vries**: Ik begrijp even niet wat u nu precies zegt.

De **voorzitter**: U zei net tegen mij dat u bij Greeven kwam met het idee "laat je nu als agent betalen".

De heer **De Vries**: Ja, want Vestia gaat je niet betalen.

De **voorzitter**: Wie deed vervolgens de doorvertaling naar de banken toe? Zei u dat ook tegen de banken of deed Greeven dat zelf?

De heer **De Vries**: Dat deed Greeven zelf. Als de banken ... Ik kan me één keer herinneren dat de banken dat zeiden. Toen zei ik: "Dat moet je maar met Greeven regelen. Vestia betaalt hem niet. Dus als je de hulp van Greeven wilt gebruiken, moeten jullie dat zelf maar regelen."

De **voorzitter**: Dan krijgen we stap 2. Ik zal het eerst gewoon als vraag formuleren. Hebt u kickbacks ontvangen van Arjan Greeven, dus hebt u een deel van de fees doorbetaald gekregen?

De heer **De Vries**: Dat is een goede vraag. Juristen zullen daar een antwoord op moeten geven. Ik heb in ieder geval wel geld gekregen van de heer Greeven.

De **voorzitter**: U hebt van de heer Greeven geld ontvangen. Hoeveel was dat?

De heer **De Vries**: Zoals u in de krant hebt kunnen lezen, was dat rond de 10 miljoen.

De **voorzitter**: Wij horen het toch graag van u. U bent onze getuige, niet de kranten.

De heer **De Vries**: Opgeteld in al die jaren, hè?

De **voorzitter**: Opgeteld van wanneer tot wanneer, nog even for the record?

De heer **De Vries**: Volgens mij was dat vanaf 2002.

De **voorzitter**: Tot en met ...

De heer **De Vries**: ... 2010, 2011.

De **voorzitter**: Even terug: u zei net dat Greeven vanaf 2004 agent was, zoals u het noemt, en fees kreeg. Al vanaf 2002 had u met Greeven die afspraken.

De heer **De Vries**: Nee, Greeven heeft mij in 2002 geld aangeboden bij Oppenheim. Daar heb ik over nagedacht en dat heb ik voor mezelf gerechtvaardigd.

De **voorzitter**: Van wie kwam nu het initiatief c.q. het idee dat u een deel van de fees doorgestort zou krijgen?

De heer **De Vries**: Het is begonnen bij Oppenheim. Hij vroeg aan mij ... Hij wilde mij wel geld betalen. Dat heb ik voor mezelf gerechtvaardigd. Daar is het begonnen. Daar begon hij met een aanbrengfee. Daarna kreeg je bestandscommissies. Die zijn ook niet ten laste van Vestia gegaan.

De **voorzitter**: Wie kreeg die bestandscommissies?

De heer **De Vries**: De heer Greeven, van banken. Hij heeft een deel aan mij doorbetaald. Dat is eerst contant gegaan. Later is het giraal gegaan.

De **voorzitter**: Van wanneer tot wanneer was het contant?

De heer **De Vries**: Vanaf 2002 tot en met 2004.

De **voorzitter**: Dat was iedere keer op aanbieden van Greeven? Het was niet dat u tegen Greeven zei dat u die centen wilde hebben?

De heer **De Vries**: Hij bood het mij in eerste instantie aan. Hoe het daarna is gegaan, kan ik me niet zo goed herinneren, maar de eerste paar keer zeker wel.

De **voorzitter**: Zitten die contante bedragen uit 2002 tot 2004 in die 10 miljoen?

De heer **De Vries**: Nee. Nou ja, afgerond wel, want het gaat om €20.000, €30.000.

De **voorzitter**: €32.000?

De heer **De Vries**: €20.000 tot €30.000.

De **voorzitter**: Dat waren de contanten in het begin.

De heer **De Vries**: Over twee jaar gespreid, hè?

De **voorzitter**: Vanaf 2004 ging het giraal, zo zegt u, en toen ging het om grotere bedragen, zo begrijpen we.

De heer **De Vries**: In het begin ging het -- even uit mijn hoofd, hoor -- om €400.000 of zo. Dat liep dan in een keer op, ja. Uiteindelijk is dat die 10 miljoen. Dat is het girale gedeelte, ja.

De **voorzitter**: Ja. Dat girale stuk, die 10 miljoen, was soms vier ton per jaar en dan weer iets meer of minder. Op wiens initiatief ging u over tot het giraal splitsen van de fees? Toen hij al agent was?

De heer **De Vries**: Bedoelt u de keuze om het giraal te doen?

De **voorzitter**: Nee, het initiatief dat De Vries een percentage van de fees kreeg.

De heer **De Vries**: Nou, dat was eigenlijk al afgesproken bij die bestandscommissie, zeg maar bij die belegging. Contant kreeg ik 20%, omdat hij de belasting betaalde. Zodra het giraal werd, hebben we gezamenlijk besloten dat het 50% werd, omdat ik het ook heb aangegeven bij de belasting. Ik heb gewoon inkomstenbelasting betaald.

De **voorzitter**: Dus u was degene die tegen Greeven zei dat u een hoger percentage wilde?

De heer **De Vries**: Nee, we hebben het omgerekend naar een brutobedrag. Eerst was het een nettobedrag en betaalde hij de volledige belasting. Toen het giraal werd, heb ik het als opbrengsten opgegeven en heb ik er belasting over betaald. Ik heb meer dan 5 miljoen belasting betaald.

De **voorzitter**: Ik wil toch even precies naar de feiten van het begin. Dit is cruciaal, ook voor onze commissie. Mijnheer Greeven ontving fees van banken.

De heer **De Vries**: Ja.

De **voorzitter**: Vervolgens stortte mijnheer Greeven geld op uw rekening. "Giraal" noemt u dat.

De heer **De Vries**: Pas in 2004.

De **voorzitter**: Vanaf 2004. Daarvóór een aantal jaren wat contanten.

De heer **De Vries**: Ja.

De **voorzitter**: De vraag van de commissie is de volgende. Bent u, ongeveer vanaf 2004, naar Arjan Greeven toegegaan en hebt u gezegd "mijnheer Greeven, ik wil vanaf nu zoveel procent van jouw fees hebben"?

De heer **De Vries**: Zo kan ik het me niet herinneren. Er is gewoon over gesproken. Zoals ik u net al zei, was dat nettobedrag 20%. Dat werd te veel, dus het moest op een andere manier. Ik wilde dat dan giraal doen. In dat gesprek is dat tot stand gekomen. Het werd dus 50% in de brutosfeer; tenminste, zo hebben we het ongeveer afgesproken.

De **voorzitter**: Vanmorgen was mijnheer Greeven hier. Hij zei heel expliciet tegen de commissie, ook onder ede: "De Vries kwam naar me toe en hij wilde zijn deel hebben. Eerst 30%, later 50%."

De heer **De Vries**: Zoals ik u net vertelde, begon het bij Oppenheim. Hij is toen naar mij toe gekomen. Hij is niet de enige die mij op dat moment geld heeft gegeven. Ook zijn collega van FiFa Finance, mijnheer Postuma, heeft mij geld gegeven. Daarna is het een tijdje contant gegaan. Toen heeft hij afscheid genomen van Postuma. Daarna is het giraal gegaan. Dat is in bespreking gekomen.

De **voorzitter**: Maar de heer Greeven was hier vanochtend heel expliciet over. Net stelde ik u de expliciete vraag of u naar Greeven bent gegaan met de melding "ik wil vanaf nu zoveel". U zei toen dat u zich dat niet precies kon herinneren.

De heer **De Vries**: Nee, u vroeg op wiens initiatief. Dat vroeg u.

De **voorzitter**: Ja, maar daarna vroeg ik heel expliciet of u naar Greeven toe bent gegaan met de melding "ik wil vanaf nu zoveel procent van de fees".

De heer **De Vries**: Nee, giraal zou het 50% worden. Dat is na belastingen in verhouding met de 20%. In feite is het ongeveer hetzelfde. Daar is gewoon over gesproken.

De **voorzitter**: Ja, precies. Maar zelfs al gaat het over een fiscale component, iemand moet het als eerste op tafel leggen. Was het Greeven die zei "je moet nog fiscaal aftikken dus laat ik je meer geven" of was het u die tegen Greeven zei "ik wil meer hebben, want ik moet dan mijn belasting betalen"?

De heer **De Vries**: Zoals ik u net al zei, werd het contante te veel, dus was er sprake van om het giraal te doen. Ik heb aangegeven: dan wordt het bruto aftrekken, dus dan moet ik 50% betalen, dus gaat het naar bruto 50%.

De **voorzitter**: Dat is heel helder. U zegt: ik heb het aangegeven. Dat zegt u nu?

De heer **De Vries**: Ja.

De **voorzitter**: Ja.

De heer **De Vries**: In de bespreking om het anders op te lossen heb ik gezegd: dan moet het zo.

De **voorzitter**: Uiteindelijk wordt deze bijzondere manier van samenwerking beëindigd. Heeft er toen nog een afrekening plaatsgevonden tussen Greeven en u of tussen FiFa en u?

De heer **De Vries**: Ja.

De **voorzitter**: Hoe ging dat in zijn werk?

De heer **De Vries**: Hij maakte eind 2010 volgens mij twee keer €250.000 over.

De **voorzitter**: Dat werd giraal gestort?

De heer **De Vries**: Dat werd giraal gestort.

De **voorzitter**: Van een Nederlandse rekening naar uw Nederlandse rekening?

De heer **De Vries**: Ja. Ik had een rekening bij ABN AMRO.

De **voorzitter**: Die twee keer €250.000, wanneer was dat?

De heer **De Vries**: In december, denk ik.

De **voorzitter**: Kunt u ook vertellen waarom Greeven toen nog zulke forse bedragen aan u uitbetaalde?

De heer **De Vries**: Hij betaalde mij altijd afgeronde bedragen uit van €250.000.

De **voorzitter**: Waarom deze keer dan nog twee keer €250.000?

De heer **De Vries**: Als een soort afrekening die hij aan mij wilde geven.

De **voorzitter**: Dat wilde hij zelf?

De heer **De Vries**: Nee, dat zijn wij overeengekomen.

De **voorzitter**: Hoe ging dat? U ging naar Greeven toe en vroeg hem om een bepaalde som?

De heer **De Vries**: Nee, dat heeft hij zelf bepaald.

De **voorzitter**: Maar wat was de eerste stap? Ging u naar Greeven toe?

De heer **De Vries**: Eh ... Nou, de eerste stap zet je daarvóór, namelijk wanneer je besluit te stoppen, denk ik.

De **voorzitter**: Sorry?

De heer **De Vries**: Een eerste stap is wanneer je met elkaar stopt, tenminste op dat gebied.

De **voorzitter**: Van wie kwam dat initiatief dan, for the record?

De heer **De Vries**: Dat was misschien tweeledig. Hij begon erover dat hij wat moeite had met de regelgeving. Hij zag dat toch anders dan ik dat zag, zeg maar om geld te betalen. Op dat moment was ook Jako Groeneveld in beeld. Uiteindelijk is besloten dat ik plaats zou maken. Ik heb toen gezegd "dan moet je Jako Groeneveld inschuiven", omdat hij daar moeite mee had. Hij heeft mij daardoor gewoon €500.000 gegeven.

De **voorzitter**: Men wilde stoppen. Daarna had u een gesprek, een telefoongesprek of wat dan ook met Greeven. En toen? Hebt u toen tegen Greeven gezegd dat u dan geld wilde hebben ter afkoop of ter afrekening?

De heer **De Vries**: Ik weet niet of dat zo is gegaan. Het zou wel kunnen dat ik iets heb gezegd van "ik wil dan nog wel wat hebben", ja. Dat zou kunnen. Hoe het daar precies is gegaan, weet ik niet. Het verhaal "waarom is er gestopt?" is dus wel meerledig.

De **voorzitter**: Nee, dat begrijp ik, maar het gaat om de precieze feiten van ieder detail. U zegt dat het zou kunnen dat u hebt gezegd dat u nog wat wilde hebben.

De heer **De Vries**: Maar het bedrag heb ik niet bepaald.

De **voorzitter**: Hoe ging dat dan? Schudde Greeven dat halve miljoen uit zijn zak?

De heer **De Vries**: Hij maakte het over. Ik weet niet exact meer hoe dat precies is gegaan. Hij zei: ik betaal je nog €500.000 en dan zijn we er klaar mee.

De **voorzitter**: Dat bedrag kwam van Greeven?

De heer **De Vries**: Dat bedrag kwam van Greeven.

De **voorzitter**: Hebt u ook weleens van anderen dan van de heer Greeven van FiFa geld ontvangen in verband met derivatencontracten of andere financiële producten bij Vestia?

De heer **De Vries**: Ja.

De **voorzitter**: Van wie?

De heer **De Vries**: Zoals ik meldde, was dat in 2002 en misschien ook wel in 2003 van de heer Postuma.

De **voorzitter**: Van FiFa.

De heer **De Vries**: Van FiFa. In 2011 heb ik geld ontvangen, ook van de heer Postuma, de heer Van Dijk en de heer Greeven. In totaal was dat €20.000, €25.000, denk ik. En van de heer Groeneveld.

De **voorzitter**: Van de heer Groeneveld hebt u ook geld ontvangen?

De heer **De Vries**: Ja, in 2011.

De **voorzitter**: In 2011. Hoeveel was dat?

De heer **De Vries**: Ik denk dat dit €30.000, €40.000 is geweest in totaal.

De **voorzitter**: Contant of op de rekening?

De heer **De Vries**: Contant.

De **voorzitter**: Weet u ook van andere partijen waar ditzelfde is gebeurd?

De heer **De Vries**: Ja.

De **voorzitter**: Welke?

De heer **De Vries**: Zoals ik dat heb vernomen ... Wat bedoelt u? Dat er betalingen zijn geweest aan iemand anders?

De **voorzitter**: Ja, bijvoorbeeld, maar ook andere corporaties.

De heer **De Vries**: Andere corporaties? Ja, dat weet ik.

De **voorzitter**: Ja? Welke?

De heer **De Vries**: Ik weet niet hoe ze tegenwoordig heten, maar dat was PWS.

De **voorzitter**: PWS?

De heer **De Vries**: Ja.

De **voorzitter**: Wat gebeurde daar dan?

De heer **De Vries**: Ik weet niet exact wat daar gebeurde, maar ik weet wel dat de treasurer daar betaald werd. Dat is mij verteld door zowel degene die het geld heeft gegeven als de heer Greeven.

De **voorzitter**: Weet u of er ook medewerkers van banken zijn die bedragen hebben betaald of ontvangen in dit fee-schuifverhaal?

De heer **De Vries**: Zoals het mij verteld is -- ik heb het dus wel uit de tweede hand; ik ben er niet bij geweest -- heeft de heer Groeneveld geld gekregen van de heer Greeven en van de heer Van Dijk.

De **voorzitter**: Wanneer zou dat dan geweest zijn?

De heer **De Vries**: Ik denk in 2007, 2008 misschien, of iets eerder. Ik weet ook niet hoeveel. Volgens mij reserveerde de heer Greeven ook voor hem.

De **voorzitter**: Toen werkte Groeneveld nog bij de bank, bij zijn werkgever Fortis?

De heer **De Vries**: Ja.

De **voorzitter**: Hoe kwam uzelf uiteindelijk in contact met nieuwe banken, mijnheer De Vries? Speelde het Waarborgfonds daarin nog een rol?

De heer **De Vries**: Ja. Het Waarborgfonds stuurde ze direct naar mij, want meestal gingen ze eerst bij hen vragen, maar volgens mij is het ook weleens gebeurd dat het Waarborgfonds nieuwe banken eerst naar FiFa Finance stuurde, naar de heer Greeven dus. Dan kwam de heer Greeven met de nieuwe banken naar mij.

De **voorzitter**: U zei net dat u altijd belasting hebt betaald over die 10 miljoen kickbacks, over uw deel van de fees. Was er bij de Belastingdienst weleens een vraag hoe u als treasurer, in loondienst bij een woningcorporatie, aan zoveel neveninkomsten kwam?

De heer **De Vries**: Nooit.

De **voorzitter**: Nooit?

De heer **De Vries**: Al mijn aangiften zijn tot en met 2009 goedgekeurd. Ik heb tussendoor, in 2005, wel vragen gehad omdat ik verhuisde. Ik had toen ook

neveninkomsten. Er is gevraagd naar de bijleenregeling. Die vraag heb ik netjes beantwoord. Verder zijn er geen vragen geweest.

De **voorzitter**: Heeft iemand weleens iets gemeld aan het ministerie over bedragen die u betroffen?

De heer **De Vries**: Sorry, nog een keer?

De **voorzitter**: Heeft iemand, voor zover u weet, weleens iets gemeld aan het ministerie?

De heer **De Vries**: Ja, dat weet ik uit het strafrechtelijk dossier.

De **voorzitter**: Wie heeft er dan iets gemeld?

De heer **De Vries**: De Belastingdienst heeft aan een medewerker van het ministerie van Binnenlandse Zaken aangegeven dat ik zoveel neveninkomsten had.

De **voorzitter**: Aan welke medewerker was dat?

De heer **De Vries**: Volgens mij is dat mijnheer Nieuwenhuizen.

De **voorzitter**: Weet u ook wanneer?

De heer **De Vries**: Dat is gebeurd in februari. Januari, februari 2012. Zoals ik het haal uit de verslagen van de FIOD, had hij bij zichzelf zoiets van: nou, zijn er misschien nog mensen beter van geworden? Hij heeft zelf het initiatief genomen naar de Belastingdienst om te kijken of het kon worden uitgezocht. Daar is die melding uit voortgekomen.

De **voorzitter**: Is daarmee vervolgens nog iets gebeurd bij het ministerie?

De heer **De Vries**: Daar heb ik niets van gezien. In de verslagen zie ik terug dat men op dat moment een forensisch onderzoek ging starten. Ik denk dus dat het onder andere daarop betrekking heeft gehad, zowel op de derivaten als op een aantal panden die door Vestia zijn aangekocht.

De **voorzitter**: Met "het ministerie" bedoelen we, voor alle duidelijkheid, het ministerie van BZK: Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De heer **De Vries**: Dat bedoel ik ook, hoor.

De **voorzitter**: Ja, ook even voor het publiek. Mijnheer Bashir, hebt u nog aanvullende vragen op dit punt?

De heer **Bashir**: Ik heb een aantal korte aanvullende vragen aan de heer De Vries. Mijnheer De Vries, u vertelde dat u weleens bent gevraagd om mee te gaan naar activiteiten die werden georganiseerd door banken.

De heer **De Vries**: Ja.

De heer **Bashir**: Welke banken sprongen er het meeste uit? Waar werd u het meeste voor gevraagd?

De heer **De Vries**: Het meeste? Je hebt natuurlijk de gebruikelijke etentjes, als je dat activiteiten noemt. Die had ik met alle banken. Dat maakte op zich niet zoveel uit.

De heer **Bashir**: Ik bedoel de meer opvallende zaken.

De heer **De Vries**: De meer opvallende zaken? Deutsche Bank, Rabobank, BNP Paribas.

De heer **Bashir**: Andere Nederlandse banken?

De heer **De Vries**: ABN AMRO ook. Fortis. ING ook.

De heer **Bashir**: Alle banken eigenlijk?

De heer **De Vries**: Ja. Eigenlijk hebben alle banken wel iets bijzonders gedaan waarvan je denkt: nou, dat is wel heel bijzonder!

De heer **Bashir**: Vanochtend was de heer Greeven hier. Hij vertelde dat het doorbetalen van fees pas startte op het moment dat er een Robecorekening in beeld kwam.

De heer **De Vries**: Dat heb ik ook gehoord, ja.

De heer **Bashir**: U zegt: nee, het is veel eerder begonnen ...

De heer **De Vries**: Dat klopt.

De heer **Bashir**: ... en het was allemaal contant.

De heer **De Vries**: Dat klopt.

De heer **Bashir**: Waarom denkt u dat de heer Greeven dat stukje niet heeft verteld?

De heer **De Vries**: Omdat hij wil aangeven dat de bal bij mij ligt, terwijl hij zelf geld heeft aangeboden. Dat denk ik. Hij heeft mij zelf geld aangeboden, met iemand anders, de heer Postuma, in 2001/2002.

De heer **Bashir**: Hebt u ook weleens geld gekregen van de heer Van Dijk?

De heer **De Vries**: Ja, in 2011.

De heer **Bashir**: In 2011.

De heer **De Vries**: Dat heb ik net al verklaard.

De heer **Bashir**: Wanneer was de laatste keer dat u geld hebt gekregen?

De heer **De Vries**: In 2011.

De heer **Bashir**: Dat was van de heer Van Dijk en ook van de heer Groeneveld?

De heer **De Vries**: Ja.

De heer **Bashir**: Hoeveel was dat in 2011 van Groeneveld?

De heer **De Vries**: Ik schat in dat dit in totaal rond de €40.000 is geweest.

De heer **Bashir**: Naast dat u geld op uw rekening kreeg, hebt u ook weleens contant geld gekregen?

De heer **De Vries**: Ja.

De heer **Bashir**: Was het een moeite voor u om dat weer wit te wassen?

De heer **De Vries**: Dat zijn uw woorden: witwassen. Ik noem dat niet witwassen.

De heer **Bashir**: Hoe noemt u het dan?

De heer **De Vries**: Ik heb het gewoon uitgegeven.

De heer **Bashir**: Gewoon uitgegeven.

De heer **De Vries**: Ja.

De heer **Bashir**: Zonder dat u in beeld kwam.

De heer **De Vries**: Ik heb gewoon belasting betaald. Op dat stukje niet, maar

...

De heer **Bashir**: U vertelde ook dat u het voor zichzelf goedpraatte.

De heer **De Vries**: Ja.

De heer **Bashir**: Hoe deed u dat?

De heer **De Vries**: Rechtvaardigde.

De heer **Bashir**: Sorry?

De heer **De Vries**: Rechtvaardigde.

De heer **Bashir**: Rechtvaardigde. Hoe deed u dat?

De heer **De Vries**: Wat voor mij van belang was, was dat Vestia niet benadeeld zou worden. Het was mij ook aangeboden, maar ik wilde absoluut niet dat Vestia benadeeld werd. Op grond daarvan heb ik het voor mezelf gerechtvaardigd. Ik heb er ook belasting over betaald. Ik heb ook geen gekke bedragen overgemaakt naar het buitenland of wat dan ook. Dat heb ik allemaal niet gedaan. Het is allemaal getraceerd waar mijn geld is gebleven.

De heer **Bashir**: U zegt dat u Vestia niet in de problemen wilde brengen.

De heer **De Vries**: Niet benadelen.

De heer **Bashir**: Niet benadelen. Uiteindelijk is het wel zo dat u, iedere keer als u een transactie deed, daarmee ook zelf geld verdiende. U wist weliswaar van tevoren wellicht niet hoeveel het exact zou zijn, maar u wist dat het u geld zou opleveren.

De heer **De Vries**: Nee ...

De heer **Bashir**: Is er dan geen perverse prikkel in de zin van "ik ga nu zo veel mogelijk transacties doen, in stukjes geknipt, zodat ik heel veel fees binnen kan krijgen"?

De heer **De Vries**: Dat heb ik niet gedaan. Er zijn veel andere banken geweest waarbij er geen agenten of introducing brokers tussen zaten. Ik ben gewoon uitgegaan van het beste voor Vestia.

De heer **Bashir**: Maar op het moment dat u een stukje van de fee terugkrijgt, komt toch op zijn minst de schijn naar voren dat er wel degelijk is gekeken naar de eigen portemonnee en de eigen?

De heer **De Vries**: Dat speelde voor mij niet mee, maar ik begrijp uw vraag wel.

De heer **Bashir**: Ja. U begrijpt het wel?

De heer **De Vries**: Ik begrijp het wel. Het is begrijpelijk, maar dat is dus niet gebeurd.

De heer **Bashir**: Kunt u voorbeelden geven waaruit blijkt dat dit niet zo is?

De heer **De Vries**: Ik ben altijd voor de scherpste prijs gegaan. Als er een bank was waar Greeven tussen zat, zeg maar, en een bank waar niemand tussen zat maar die de scherpste prijs had, koos ik voor de scherpste prijs.

De heer **Bashir**: In 2010 gaf de heer Greeven aan dat hij wilde stoppen met het doorbetalen van fees. Volgens de heer Greeven hebt u er toen op aangedrongen om door te gaan, omdat u toen in scheiding lag of relatieproblemen had, zoals hij het noemde. Klopt dat?

De heer **De Vries**: Ik heb wel gezegd dat ik nog wel door wilde gaan, ja. Maar er waren ook wel andere zaken bij waarvan ik uiteindelijk tot de

conclusie kwam dat het beter was om te stoppen. Ik had wat moeite met hoe hij werkte, zeg maar. Ik maakte ook gelijk plaats voor de heer Groeneveld.

De heer **Bashir**: U zegt dus dat u er in 2010 op hebt aangedrongen om door te gaan.

De heer **De Vries**: "Aangedrongen" ... Ik heb het aangegeven, ja.

De heer **Bashir**: Ik kijk weer naar de voorzitter.

De **voorzitter**: Mijnheer De Vries, de derivatenportefeuille is in de jaren 2010 en 2011 toch zeer fors in omvang toegenomen ten opzichte van de periode daarvoor. Waarom nam zij in die jaren nog eens flink exponentieel toe?

De heer **De Vries**: In 2010 is zij wel toegenomen. Vestia was, ook door allerlei fusies en allerlei investeringsvraagstukken, eigenlijk niet goed ingedekt op die 85%. Dat was ze in 2010 feitelijk nog niet, dus daar hebben we meer ingedekt. In feite is in 2010, toen de rente ook heel laag was, bij de heer Staal, met de heer Wevers erbij, aangegeven dat we nog veel meer moesten indekken: "De rente is op die posities heel laag. Wat doen we?" Toen heeft de heer Staal gezegd: dat doen we. Toen heb ik dus extra ingedekt in 2010. U hebt het over 2011. Toen zijn wel de bruto notionals toegenomen, maar niet de netto notionals. "Bruto" komt door het feit dat ik eigenlijk reparaties moest uitvoeren, omdat het WSW niet doorkwam met zijn borging, waardoor ik voor Vestia geen leningen kon aantrekken.

De **voorzitter**: Nog even terug naar daarnet. Zegt u tegen de commissie dat de derivatenportefeuille van Vestia hetzelfde zou zijn geweest qua omvang en complexiteit als uzelf geen enkele betaling had ontvangen?

De heer **De Vries**: Als ik geen enkele ...? Ja, die was hetzelfde geweest.

De **voorzitter**: Dan had u alles hetzelfde gedaan?

De heer **De Vries**: Alleen heb ik vertrouwd op het WSW. Als ik achteraf terugkijk op hoe het WSW heeft geopereerd, zou ik het dus niet zo doen.

De **voorzitter**: In de pre-conformation, zoals het heet, sloot u met een bank per mail of per telefoon een derivatencontract af. Daar kwam een bevestiging van terug. Uiteindelijk werden bepalingen die gingen over feebetalingen aan Greeven/FiFa Finance, eruit geschrapt.

De heer **De Vries**: Dat was geen zaak voor Vestia. In het officiële contract stond ook niets.

De **voorzitter**: Waarom hebt u eigenlijk niet gemeld bij Vestia dat u deze handel erbij had en er zelf flink aan overhield?

De heer **De Vries**: Ik had neveninkomsten; zo heb ik het gezien. Die hoefde ik ook niet te melden bij Vestia.

De **voorzitter**: U kwam ook niet zelf op het idee? "Ik zit hier als treasurer van Vestia. Dat stelt mij uiteindelijk in staat om die 10 miljoen te toucheren." Kwam u niet op het idee om het toch maar eens even te melden om te zien of het allemaal klopte?

De heer **De Vries**: Dat had gekund, maar dat heb ik dus niet gedaan.

De **voorzitter**: Was u er al die tijd eigenlijk van op de hoogte dat het strafbaar kon zijn wat u deed?

De heer **De Vries**: Nee. Dat vind ik nog steeds niet. Ik heb het niet ten laste van Vestia gedaan. Dat zullen de juristen moeten uitzoeken.

De **voorzitter**: Mijnheer De Vries, de afwikkeling van de portefeuille heeft uiteindelijk meerdere miljarden euro's gekost. Hoe dan ook komt dat ergens op het dak van de huurders terecht, niet alleen die van Vestia maar ook

huurders van andere corporaties die moeten meebetalen. Wat vindt u daar zelf van?

De heer **De Vries**: Ik vind het heel triest dat het gebeurd is, zeker in de snelheid waarmee de minister heeft besloten om het af te wikkelen. Als je afsluit, is het ook op het laagste punt gebeurd. Daar is 2 miljard mee gemoeid geweest. Als je het afwikkelt, heb je pas het verlies. Als je niet had afgewikkeld, had je het verlies niet gehad. Het had veel makkelijker met andere oplossingen kunnen worden opgelost. Men heeft 1 miljard aan kredieten van de banken weggegooid. Men heeft 400 miljoen aan kasgelden weggegooid. Als je kijkt naar de berichtgeving in de kranten, zie je dat Het Financieele Dagblad eind april aangeeft dat de minister wil dat de bankendeal er eind mei komt. Drie weken later meldt het FD dat de markt inmiddels al 1 miljard is gezakt. Door grootspraak van de minister, zo vind ik zelf, is het verlies van 2 miljard er eigenlijk gewoon doorheen gepropt, omdat zij dat graag wilde. Dat had heel anders gekund.

De **voorzitter**: Hm. Wat zou u met de kennis van nu anders hebben gedaan?

De heer **De Vries**: Als u 2 miljard ... U zegt 2 miljard, dan hebben ze 1 miljard weggegooid aan kredieten. Stel dat het WSW 2 miljard aan garanties had gegeven, waardoor Vestia een lening kon aantrekken. Die 2 miljard zou ongeveer tegen 3% geleend moeten worden. Dat is dan 60 miljoen per jaar voor Vestia. Ik had dat dan 30 jaar kunnen volhouden.

De **voorzitter**: Maar ik wil even terug naar uw langjarige rol als treasurer bij Vestia en het optuigen van de derivatenkerstboom. Wat zou u, terugkijkend daarop, anders hebben gedaan?

De heer **De Vries**: Eigenlijk niets.

De **voorzitter**: Niks, oké.

De heer **De Vries**: Als ik uitga van datgene waarvan ik uitging met het WSW, en ik denk ook Staal en Wevers.

De **voorzitter**: Betekent dat ook dat u nergens spijt van hebt?

De heer **De Vries**: Ik heb er geen spijt van. Ik voel me ook niet verantwoordelijk voor die 2 miljard. Dan moet u bij de minister zijn; die doet dat. Mag ik u iets uit ervaring vertellen? Ik weet dat de pensioenfondsen in 2008, 2009 werden gedwongen om zich in te dekken. Banken gaven toen zelf aan: ben jij niet geïnteresseerd in die tegenpositie? Ze vroegen mij naar het rentepercentage. De markt ging gewoon zakken, zakken, zakken, totdat je het rentepercentage raakte.

De **voorzitter**: Nee, maar uw punt is duidelijk: u zou het niet anders hebben gedaan, u hebt er geen spijt van en ...

De heer **De Vries**: Ik wil gewoon duidelijk maken waar de schuld volgens mij ligt.

De **voorzitter**: ... het is vooral de minister.

Ik geef het woord aan collega Hachchi, die nog een vraag voor u heeft.

Mevrouw **Hachchi**: Mijnheer De Vries, u bent van ambtenaar, werkzaam bij het gemeentelijke woningbedrijf, uitgegroeid tot de financiële man bij Vestia. U werd zelfs de financiële man in de sector van de woningcorporaties. Dat kwam door uw deskundigheid, maar u voelde zich ook gesteund door de omgeving, tot het Waarborgfonds en de financiële toezichthouder aan toe. De derivatenstrategie die u voerde, begon als geld voor projecten van Vestia maar groeide uit tot -- ik zeg het maar even in mijn eigen woorden -- geld verdienen met geld. Het was een lucratief handeltje -- de term is vandaag eerder gevallen -- waarmee u ook persoonlijk geld verdiende. Het ging fout. Als we kijken naar de verschillende spelers die erbij betrokken zijn geweest en die u ook hebt aangehaald -- ik noem de banken maar ook het Waarborgfonds -- en ik ga het rijtje af, kom ik ook bij Vestia, bij de

verantwoordelijke bij Vestia. We hebben dan natuurlijk de directeur-bestuurder, de heer Staal, die eindverantwoordelijk is.

De heer **De Vries**: Klopt.

Mevrouw **Hachchi**: We hebben de heer Wevers, uw leidinggevende.

De heer **De Vries**: Dat was de financiële man van Vestia.

Mevrouw **Hachchi**: De financiële man, in ieder geval uw leidinggevende. Hij droeg ook verantwoordelijkheid. De andere kant is dat u ook vertrouwen genoot. U accepteerde dat vertrouwen en u handelde daar ook naar. Mijn eerste vraag is wat uw drijfveren waren ten aanzien van uw derivatenstrategie.

De heer **De Vries**: Ik heb het derivatenbeleid uitgevoerd. Vestia had als beleid om veel te investeren en eigenlijk nauwelijks te verkopen, om welke reden dan ook. Dat betekende dat je heel veel moest financieren om Vestia eruit te houden. Dat betekende ook dat je dat veel met derivaten moest doen. Ik wilde voor Vestia natuurlijk gewoon lage rentelasten realiseren, in een bepaald risico. Dat was ook het beleid van Vestia. Dat heb ik gewoon uitgevoerd.

Mevrouw **Hachchi**: Dat is uw enige drijfveer geweest ten aanzien van de manier waarop u de derivatenstrategie uitvoerde?

De heer **De Vries**: De enige drijfveer, ja.

Mevrouw **Hachchi**: De enige.

De heer **De Vries**: De enige.

Mevrouw **Hachchi**: Daarbij speelde geen rol dat u er zelf ook geld aan verdiende?

De heer **De Vries**: Nee, dat speelde geen rol.

Mevrouw **Hachchi**: Geen enkele rol?

De heer **De Vries**: Geen enkele rol.

Mevrouw **Hachchi**: Begrijpt u het als ik daar toch enigszins vraagtekens bij zet?

De heer **De Vries**: Dat begrijp ik, maar ik geef u gewoon daarop antwoord.

Mevrouw **Hachchi**: Waarom begrijpt u dat?

De heer **De Vries**: Nou, omdat de schijn er is, zoals andere leden net zeiden, maar dat is dus niet zo.

Mevrouw **Hachchi**: U ziet ook de schijn van belangenverstrengeling?

De heer **De Vries**: Dat vertelt u toch?

Mevrouw **Hachchi**: Geldt het in principe niet voor elk bedrijf, maar ook voor elke overheidsorganisatie dat je die schijn altijd, te allen tijde moet tegengaan?

De heer **De Vries**: Wat bedoelt u met "altijd moet tegengaan"? Zoals u het net zegt, vindt men dat die schijn er is. Ik heb dat niet zo gezien.

Mevrouw **Hachchi**: Maar u ziet wel dat de schijn van belangenverstrengeling er is geweest?

De heer **De Vries**: Dat zou kunnen, maar dat is iets voor juristen.

Mevrouw **Hachchi**: Maar ik vraag het aan u.

De heer **De Vries**: Ik laat het aan de juristen. Ik vond van niet, maar juristen zullen dat moeten bepalen.

Mevrouw **Hachchi**: U vond dat er geen schijn van belangenverstrengeling was.

De heer **De Vries**: Niet zozeer. Ik heb los daarvan geopereerd.

Mevrouw **Hachchi**: "Niet zozeer". U ziet dus wel dat die schijn überhaupt speelde?

De heer **De Vries**: Ik begrijp uw punt wel, laat ik het zo zeggen, maar ik vond dat niet. Dat zijn twee verschillende dingen.

Mevrouw **Hachchi**: Als we het hebben over uw drijfveren, zegt u dat uw enige drijfveer altijd Vestia is geweest, ...

De heer **De Vries**: Altijd Vestia.

Mevrouw **Hachchi**: ... dat u dat geld goedkoop en onder gunstige voorwaarden voor de projecten van Vestia wilde regelen.

De heer **De Vries**: Ja, voor van alles.

Mevrouw **Hachchi**: Die drijfveer is niet gaan schuiven? Vanochtend hebben we de heer Greeven gehoord, die aangaf dat het beheersbaar begon maar dat het later om grote volumes ging. Het ging om transacties van een kwart miljard. U stapelde derivaten. Was er geen sprake van overmoed, zoals de heer Greeven onderstreepte, of misschien zelfs hebzucht?

De heer **De Vries**: Nee.

Mevrouw **Hachchi**: U herkent zichzelf daar totaal niet in?

De heer **De Vries**: Nee, dat herken ik niet. In feite had Vestia gewoon een heel grote positie. Wij mochten 15% renterisico lopen. Als ik dat op 6 miljard zou zetten, is dat 900 miljoen. Dat is een variabel deel. Ik kon al die posities dus ook nemen. In 2011 moest ik posities herstructureren, onder andere omdat de leningen uitbleven.

Mevrouw **Hachchi**: Maar u neemt dus afstand van de woorden "overmoed" en "hebzucht" die de heer Greeven gebruikte.

De heer **De Vries**: Ja, daar neem ik afstand van.

Mevrouw **Hachchi**: Mijn laatste vraag is of u zich kunt voorstellen dat uw collega's, zoals de heer Staal en de heer Wevers, zich verraden voelen door u?

De heer **De Vries**: Gezien datgene wat ze hebben meegemaakt -- ook bij hen is er een inval geweest -- kan ik me dat voorstellen.

Mevrouw **Hachchi**: Alleen vanwege de inval?

De heer **De Vries**: Nou, de inval ... De impact, zeg maar. Ik blijf erbij dat ik toentertijd volgens mij niets fout heb gedaan, maar dat laat ik aan de juristen. Dat ze geschrokken zijn, begrijp ik wel. Tenminste, zo zag ik dat ook.

Mevrouw **Hachchi**: Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank. Ik sluit deze vergadering. Dank, mijnheer De Vries.

Sluiting 15.49 uur.